TEMEL DİNÎ BİLGİLER

İBADET

11-14 Yaş Grubu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ
BAŞKANLIĞI

Genel Yayın No: 2940
Mesleki Kitaplar: 260

TEMEL DİNÎ BİLGİLER - İBADET

Yayın Yönetmeni: Hamza BAYRAM
Yayın Koordinatörü: Dr. Muhammed Yuşa YAŞAR

Proje: Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Proje Yöneticisi: Sedide AKBULUT
Proje Koordinatörü: Muammer ŞAHİN
Yazar: Sena UÇAR TAŞ
Editör: Ayşe Gül GÜRBÜZ - Firdevs KISIM
Tashih: Zeynep Selin TERZİ
Baskı Hazırlık: Kader TANAK

Grafik & Tasarım
Arketip Ajans | Emrah ANDİŞ

Baskı: Özyurt Matbaacılık
Saray Mahallesi, 123. Cadde No: 2/1 Kahramankazan/Saray/Ankara
Tel.: 0312 384 15 36 Sertifika No: 46772

ISBN: 978-625-8539-72-1
2026-06-Y-0003-2940
Sertifika No: 46325
2. Baskı, Ankara 2026

Eser Yayın Kurulu Kararı: 30.06.2026/42

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No: 147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 294 43 93
Faks: (0312) 294 42 57
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr
www.diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye Daire Başkanlığı
Tel: (0312) 295 71 53-56
Faks: (0312) 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

Sevgili Genç Dostum,

Bu kitap serisi, inanç, ibadet, siyer ve ahlak konularını daha iyi öğrenmen; öğrenirken hem keyif alman hem de doğru ve sahih bilgiye ulaşman için hazırlandı. Amacımız, sadece bilgi edinmen değil; öğrendiklerini anlayan, düşünen ve hayatına yansıtan bir bakış açısı kazanmandır.

Sayfalar arasında ilerlerken yeni bilgiler keşfedeceksin. Bazı noktalarda ise durup düşünmeye davet edileceksin. Çünkü senin fikirlerin, yorumların ve bakış açın bizim için çok değerli. Bu düşüncelerini, dinimizin inanca dair rehberliğiyle birlikte ele alman, sana doğru ve güzel olanı fark etmende yardımcı olacaktır.

"Hayatla Bağ Kur" köşesinde günlük hayatta karşılaştığın ya da karşılaşabileceğin durumlara dair örnekler bulacak, öğrendiklerinle hayatın arasında bağ kurabileceksin.

Konu sonlarında yer alan etkinliklerle kendini test edebilecek, konuyu ne kadar öğrendiğini fark edebileceksin. Ayrıca her ünite ya da bölüm sonunda bulunan "Bende Kalan" köşesine, seni en çok etkileyen bilgileri, duygu ve düşüncelerini, o bölüme dair aklında kalanları yazıp çizebileceksin...

Dileriz bu kitap serisi, senin için sadece bir ders kaynağı değil; aynı zamanda keyifle okuduğun, düşündüğün ve yaşamına yön verdiğin bir yol arkadaşı olur.

Şimdiden iyi okumalar ve keyifli öğrenmeler diliyoruz.

EĞİTİM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İÇİNDEKİLER

İBADET HAYATIMIZ 7
İbadetin Anlam ve Önemi 8
İbadetlerin Hayatımıza Etkisi 9
Müslüman'ın Beş Temel Görevi: İslam'ın Şartları 9

DİNÎ HÜKÜMLER: MÜKELLEF 15
Mükellef nedir? 16
Doğruyu Seçmek Görevimiz: Mükellefin Fiilleri 17

MADDİ VE MANEVİ ARINMA: TEMİZLİK 25
Temizlik 26
Temizliğin İbadet ve Ahlak ile İlişkisi 26
Temizlenmekten Fazlası: Abdest 27
Tam Temizlik Modu: Gusül 29
Zor Zamanlarda Temizlik: Teyemmüm 31

NAMAZ İBADETİ 39
Namaza Çağrı: Ezan 40
Namaz Nedir ve Niçin Namaz Kılarız? 41
Çeşit Çeşit Namaz Var, Birbirinden Farklıdırlar: Namazın Çeşitleri 42
Namazın Olmazsa Olmazları: Namazın Şartları ve Rükûnları 43
Namazda Yapılması Greken Görevler: Namazın Vacipleri 44
Namazı Güzelleştiren Görevler: Namazın Sünnetleri 44
Namazda Kusurlu Davranışlar: Namazın Mekruhları 45
Namazım Bozuldu Mu? Namazı Bozan Bazı Durumlar 45
Beş Vakit Namazın Kılınışı 46
Omuz Omuza, Yan Yana: Cemaatle Namaz 50

Haftalık Buluşma: Cuma Namazı 51
Senede İki Kere Kılarız Cemaatle: Bayram Namazı 52
Yeni Bir Yolculuğa Uğurlama: Cenaze Namazı 53
Hata, Hatırlayış ve Şükür Anları: Sehiv, Tilavet ve Şükür Secdesi 55

ORUÇ İBADETİ 63
Sabır, Şükür ve Arınma Ayı: Ramazan ve Oruç 64
Orucun Çeşitleri: Farzdan Vacibe, Mekruhtan Nafileye Oruç Türleri 65
Orucum Bozuldu Mu? Orucu Bozan ve Bozmayan Şeyler 68

ZEKÂT İBADETİ 79
Arındıran Paylaşım: Zekât 80
Zekâtla Yükümlü Olanlar 81
Zekât Kimlere Verilir? 81
Zenginliğin Ölçüsü: Zekât Verilecek Mallar 82
Gönüllü Paylaşım: Sadaka 83

HAC İBADETİ 89
Kutsal Yolculuk: Haccın Anlam ve Önemi 90
Haccın Farziyeti 90
Mukaddes Duraklar: Hac ile İlgili Kavramlar ve Mekânlar 91
Kutlu Ziyaret: Umre İbadeti 94
Hac ve Umre İbadetinin İnsan ve Toplum Üzerindeki Etkisi 94

KURBAN İBADETİ 99
Teslimiyetin Sembolü: Kurban 100
Paylaşmanın Bereketi: Kurban İbadetinin İnsan ve Toplum Üzerindeki Etkisi 102

TÖVBE VE DUA 103
Yeniden Başlamak: Tövbe 104
Kalbin Konuşması: Dua 105
Duanın Önemi ve Adabı: Edeple Yapılan Yakarış 106
Her An O'nunla: Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Dua Edilir? 106
Rabbimizin Öğrettiği Yakarışlar: Kur'an'dan Dua Örnekleri 108
Peygamber Efendimizden Dua Örnekleri 111

GÜNLÜK HAYAT REHBERİ: SOSYAL HAYAT FIKHI 115
Helal Lokma, Temiz Vicdan: Alışverişte Dürüstlük ve Helal Kazanç 116
Ölçülü ve Zarif: İslam'da Giyim Kuşam 117
Ölçülü Neşe: İslam'da Oyun ve Eğlence 118
Vicdanın Aynası: Kul ve Kamu Hakkı 121
Gönül Bağı: İslam'da Kardeşlik ve Arkadaşlık 123
Helal ve Temiz: İslam'da Yiyecekler ve İçecekler 124
KAYNAKÇA 129

1. BÖLÜM

İBADET HAYATIMIZ

İBADET HAYATIMIZ

İbadetin Anlam ve Önemi

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."

(Zâriyât, 51/56)

İbadet kelimesi "boyun eğme, kulluk etme, saygı gösterme ve itaat etme" anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ibadet; insanın Allah'a olan bağlılığını göstermek amacıyla O'nun emrettiği davranışları yerine getirmesidir. Namaz, oruç, zekât ve hac gibi ibadetler bu kapsamdadır.

Kâinattaki bütün varlıklar Allah'ın koyduğu ilahi düzen içinde hareket eder. Güneşin doğup batması, mevsimlerin değişmesi, canlıların belirli kurallara göre yaşamını sürdürmesi bu düzenin bir parçasıdır. Bu yönüyle bütün varlıklar Allah'ın koyduğu kurallara uygun hareket eder. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Görmez misin ki göklerde ve yerde bulunanlar; güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu Allah'a secde etmektedir." (Hac, 22/18)

İnsan ise diğer varlıklardan farklı olarak akıl ve irade sahibidir. Bu nedenle ibadet etmek insan için zorunlu bir boyun eğme değil, bilinçli bir tercih ve kulluk göstergesidir. Allah Teâlâ insanın yaratılış amacını şöyle açıklar: "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (Zâriyât, 51/56) İnsan sadece yemek, eğlenmek veya büyümek için yaratılmamıştır. Hayatın asıl amacı Allah'ı tanımak ve O'na kulluk etmektir.

İbadet yalnızca belirli davranışlardan ibaret değildir. Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yapılan her güzel davranış ibadet sayılabilir. Yardım etmek, iyiliği yaymak, kötülüğü engellemek, selam vermek, bir hayvana su vermek veya insanların yararına çalışmalar yapmak da ibadet kapsamına girer.

Sen Ne Dersin?

Sence ibadet etmek insanın hayatını nasıl etkiler?

İbadetlerin Hayatımıza Etkisi

İbadetler insanın hayatında hem bireysel hem de toplumsal birçok olumlu etki meydana getirir. İbadet eden kişi, Allah ile bağ kurar ve hayatını O'nun rızasına uygun şekilde düzenlemeye çalışır.

İbadetler insanın ahlakını güzelleştirir; namaz, oruç, zekât ve diğer ibadetler kişiyi dürüst, sabırlı ve merhametli olmaya yönlendirir. Bu ibadetler aynı zamanda cimrilik, kibir, kıskançlık ve bencillik gibi kötü huyların azalmasını sağlar.

İbadetler, insanın ruh dünyasına da olumlu etkilerde bulunur. Allah'a yönelen insan huzur ve güven hisseder. Kur'an-ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilir: "Bilesiniz ki gönüller ancak Allah'ı zikrederek huzura kavuşur." (Ra'd, 13/28)

İbadetler aynı zamanda insanın zamanını planlı ve verimli kullanmasını sağlar. Örneğin namazın belirli vakitlerde kılınması, insanın günlük hayatını planlı ve düzenli yaşamasına yardımcı olur.

Toplumsal açıdan bakıldığında ibadetler insanlar arasında kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışmayı artırır. Cemaatle kılınan namazlar Müslümanların bir araya gelmesini sağlar. Zekât ve sadaka gibi ibadetler ise zengin ile fakir arasında bir dayanışma köprüsü kurar. Hac ibadeti de dünyanın farklı yerlerinden gelen Müslümanların bir araya gelmesine vesile olur. Böylece Müslümanlar arasındaki birlik ve kardeşlik duygusu güçlenir.

Hayatla Bağ Kur!

Bir gün boyunca yaptığın davranışları gözden geçir. Bir arkadaşına yardım ettiğin, ailene destek olduğun ya da bir canlıya şefkat gösterdiğin oldu mu? İşte bunların hepsi, Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle yapıldığında ibadet olur. Yani ibadet, namaz kılmanın ya da oruç tutmanın yanında günlük hayatımızdaki güzel davranışlarımızı da içine alır. Sen de her gününü küçük iyiliklerle birer ibadete dönüştürebilirsin.

Müslüman'ın Beş Temel Görevi:

İslam'ın Şartları

İslam, kelime anlamı olarak "barış, esenlik ve teslim olmak" demektir. İslam, insanın herhangi bir zorlama ol-

Sen Ne Dersin?

Sence düzenli ibadet eden bir insanın karakterinde ne gibi değişiklikler olur?

maksızın kendi iradesi ve gönül rızasıyla Allah'a yönelmesidir. O'nun emir ve yasaklarını kabul ederek hayatını bu doğrultuda düzenlemesidir. İslam dinini kabul eden ve onun hükümlerine göre yaşayan kişiye **Müslüman** denir.

İslam, Yüce Allah tarafından son peygamber Hz. Muhammed aracılığıyla insanlığa gönderilen son dindir. Bir insanın İslam dinine girmesi iman etmekle gerçekleşir. **İman**; Peygamberin dinle ilgili tebliğ ettiği mesajları tasdik etmek, inanmak anlamında kullanılan kavramdır. İman eden kişiye **mümin** denir.

İslam dininin temelini oluşturan beş temel esas vardır. Bunlara İslam'ın şartları denir. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve ramazan orucunu tutmak." (Buhârî, İman, 2)

İslam'ın şartları şunlardır

01 Kelime-i şehadet getirmek.

02 Namaz kılmak.

03 Zekât vermek.

04 Oruç tutmak.

05 Hacca gitmek.

Kavram Defteri

İbadet

İbadet, insanın hayatını daima Allah'a karşı saygı ve itaat bilinci içinde sürdürmesi şeklindeki kulluk duyarlılığıdır.

İman

Peygamberin dinle ilgili tebliğ ettiği mesajları tasdik etmek, inanmak anlamında kullanılan kavramdır.

İslam

Son ilahi dindir.

Mümin

İman eden kişiye denir.

Müslüman

İslam dinini kabul eden ve onun hükümlerine göre yaşayan kişiye denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ İbadet kelimesi kulluk etmek, saygı göstermek ve itaat etmek anlamlarına gelir.
- ☐ İbadet sadece namaz ve oruç gibi belirli davranışlardan ibarettir.
- ☐ İnsan akıl ve irade sahibi olduğu için ibadet bilinçli bir tercihtir.
- ☐ Kur'an'a göre insanın yaratılış amacı Allah'a kulluk etmektir.
- ☐ İbadetler insanın ahlakını güzelleştirmeye yardımcı olur.
- ☐ İslam'ın şartları altıdır.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. İbadet, insanın Allah'a olan _____ göstermek amacıyla yaptığı davranışlardır.
2. Kur'an'a göre insanın yaratılış amacı Allah'a _____ etmektir.
3. "Bilesiniz ki gönüller ancak Allah'ı _____ huzura kavuşur." (Ra'd, 13/28)
4. Maddi imkânı olan Müslümanların mallarından ihtiyaç sahiplerine verdiği farz ibadete _____ denir.
5. Ramazan ayında _____ tutmak İslam'ın şartlarından biridir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi ibadet sayılabilecek davranışlardan biridir?

A) Yalan söylemek.

B) Yardım etmek.

C) Hile yapmak.

D) Kibirlenmek.

2. Kur'an'a göre insanın yaratılış amacı nedir?

A) Dünya nimetlerinden faydalanmak.

B) Zengin olmak.

C) Allah'a kulluk etmek.

D) Yemek, içmek.

3. Aşağıdakilerden hangisi İslam'ın şartlarından biri değildir?

A) Namaz kılmak.

B) Zekât vermek.

C) Kurban kesmek.

D) Oruç tutmak.

4. Aşağıdakilerden hangisi ibadetlerin bireysel etkilerinden biridir?

A) İnsanların bir araya gelmesi.

B) İç huzur ve güven duygusunun artması.

C) Toplumda yardımlaşmanın artması.

D) Müslümanların tanışması.

Bende Kalan

Bu Bölümde Aklımda Kalanlar

2. BÖLÜM

DİNÎ HÜKÜMLER: MÜKELLEF

DİNÎ HÜKÜMLER: MÜKELLEF

Mükellef nedir?

Sen Ne Dersin?

İnsanın yaptığı davranışların hiçbir sorumluluğu olmasaydı, sence dünya nasıl bir yer olurdu?

Mükellef; sorumlu tutulan, bir işi yapmakla yükümlü olan kişi anlamına gelir. İslam dinine göre ergenlik çağına ulaşan ve akli melekeleri yerinde olan her kişi, Allah'ın emir ve yasaklarından sorumlu tutulur. Bu kişi artık mükellef sayılır.

Mükellef olan bir insanın yaptığı davranışlar, dinî açıdan bir anlam ve karşılık kazanır. Yani yapılan işler sadece olup biten davranışlar değildir. Bu davranışlar yalnızca namaz kılmak ve oruç tutmak gibi ibadetlerle sınırlı değildir. Gülümsemek, selam vermek, büyüklere saygı göstermek, sosyal medyada yapılan paylaşımlar ya da birine kırıcı sözler söylemek de dinî açıdan karşılık bulan fiiller arasındadır.

Kısacası mükellef olmak, "Yaptıklarımın bir anlamı ve sorumluluğu vardır." demektir.

Hayatla Bağ Kur!

Ali bir gün ödevini hazırlayıp çantasına koymuştu. Ertesi gün derste öğretmeni ödevleri isteyince çantasını açtı ama ödevini bulamadı. Bir süre sonra arkadaşlarından birinin gizlice ödevini alıp kendi ismini yazdığını fark etti. Ali durumu öğretmenine anlattı. O sırada olayı gören başka bir arkadaşı da gerçeği söyledi. Böylece doğru ortaya çıktı ve ödevi izinsiz alan kişi, yaptığı davranışın sonucuyla yüzleşmek zorunda kaldı.

Bu olay bize şunu hatırlatır: Yaptığımız her davranışın bir sorumluluğu vardır. İnsan dürüst davrandığında hem arkadaşlarının güvenini kazanır hem günahtan korunmuş olur hem de Allah'ın hoşnut olacağı bir davranış yapmış olur.

Doğruyu Seçmek Görevimiz:

Mükellefin Fiilleri

İslam dini, insanın yaptığı her davranışa değer verir ve bu davranışları belirli hükümlere bağlar. Mükellef olan kişiler için yapılması zorunlu olan davranışlar, yapılması yasak olan davranışlar ve yapılıp yapılmaması kişiye bırakılan davranışlar vardır.

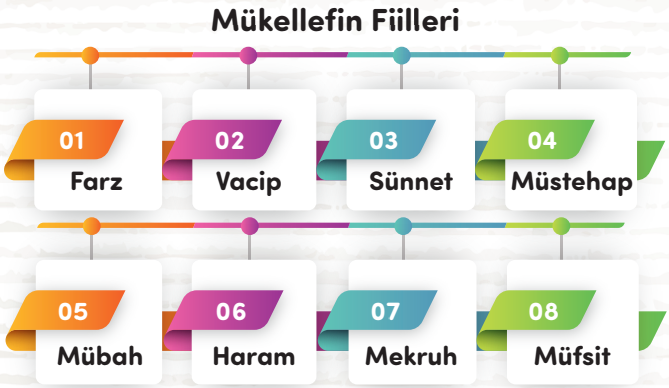

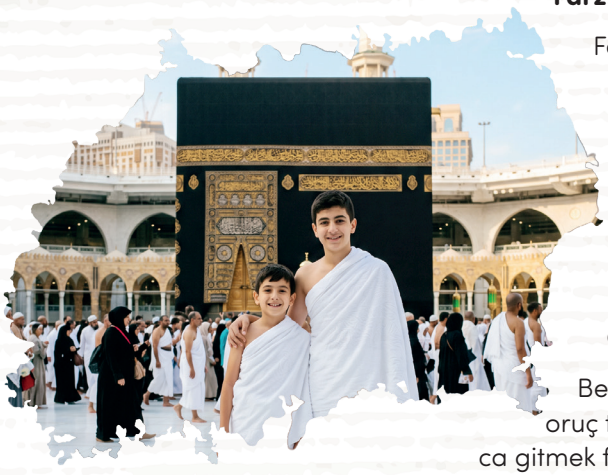

Farz:

Farz; dinin, yapılmasını kesin ve bağlayıcı bir şekilde emrettiği davranışlardır. Farz olan bir ibadeti yerine getiren kişi sevap kazanır. Bu davranışları mazeretsiz olarak terk edenler ise dinen sorumlu olur ve günah işlemiş sayılır. Farzları inkâr eden ise dinden çıkmış sayılır.

Örnek:

Beş vakit namaz kılmak, ramazan ayında oruç tutmak ve gücü yeten kimseler için hacca gitmek farz ibadetlerdendir.

Farzlar, bir Müslüman'ın hayatındaki en temel sorumluluklardır. "Kesinlikle yap." demektir.

Vacip:

Vacip, yapılması gerekli olan davranışlardır. Dayandığı delil farz kadar kesin olmasa da, vacip olan bir davranışı bilerek terk etmek de dinen doğru değildir ve günah sayılır.

Örnek:

Bayram namazı kılmak ve fıtır sadakası vermek vacip ibadetlerdendir.

Vacipler, farzdan sonra gelen önemli sorumluluklardır. "Yapman gerekir." demektir.

Sünnet:

Sünnet, farz veya vacip olmadığı hâlde Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in yaptığı ve yapılmasını istediği davranışlardır. Sünnet olan davranışları yapanlar sevap kazanır, yapmayanlar ise günah işlemiş olmaz.

Örnek:

Güler yüzlü olmak, hasta ziyaretinde bulunmak, selamlaşmak, ağız ve diş temizliğine dikkat etmek sünnet davranışlardandır.

Sünnetler ikiye ayrılır:

Sünnet-i müekkede: Peygamber Efendimizin sürekli yaptığı sünnetlerdir.

Ezan okumak, cemaatle namaz kılmak, sabah, öğle ve akşam namazlarının sünnetlerini kılmak bu gruba girer.

Sünnet-i gayr-i müekkede: Peygamber Efendimizin çoğu zaman yaptığı, bazen de terk ettiği sünnetlerdir.

İkindi ve yatsı namazlarının sünnetleri buna örnektir.

Sünnetler "Yaparsan senin için iyi olur." demektir.

Müstehap:

Müstehap, yapılması güzel görülen ve kişiyi iyiliğe yönelten davranışlardır. Bu davranışları yapanlar sevap kazanır, yapmayanlar için ise herhangi bir günah söz konusu değildir.

Örnek:

Kuşluk (duhâ) namazı kılmak müstehap bir ibadettir.

Müstehaplar, "Yapman güzel olur." demektir.

Biliyor muydun?

Niyet güzel olursa, mübah bir davranış bile sevaba dönüşebilir.

Mübah:

Mübah, yapılması da yapılmaması da serbest olan davranışlardır. Bu tür davranışlar için sevap ya da günah yoktur.

Örnek:

Uyumak, yemek yemek, yolculuğa çıkmak, alışveriş yapmak gibi günlük davranışların çoğu mübah kapsamındadır.

Mübahlar "Yapabilirsin ya da yapmayabilirsin. Serbestsin." demektir.

Haram:

Haram; dinin, kesin bir delille ve açıkça yasakladığı davranışlardır. Haram olan bir fiili bilerek yapan kişi günah işlemiş olur ve bir daha aynı hatayı yapmamak üzere tövbe etmesi gerekir. Haramlardan kaçınan kimseler ise sevap kazanır. Haramları inkâr eden kişi ise dinden çıkmış sayılır.

Örnek:

Hırsızlık yapmak, uyuşturucu kullanmak, kumar oynamak, yalan söylemek, iftira atmak haram davranışlardandır.

Haramlar, insanı ve toplumu zarardan korumak için yasaklanmıştır. "Kesinlikle uzak dur." demektir.

Mekruh:

Mekruh, yapılması hoş karşılanmayan davranışlardır. Mekruh davranışların bir kısmı helale yakın (tenzihen mekruh), bir kısmı ise harama yakın (tahrimen mekruh) sayılır.

Örnek:

Hijyen kurallarına uymamak, toplumu rahatsız edici davranışlarda bulunmak, üzerinde resim olan kıyafet ile namaz kılmak, camiye soğan veya sarımsak gibi rahatsız edici yiyecekler yiyerek gelmek, yerlere tükürmek mekruh davranışlardandır.

Mekruhlar, "Yapmasan çok iyi olur." demektir.

Müfsit:

Müfsit, başlanmış olan bir ibadeti bozan davranışlardır.

Örnek:

Namaz kılarken konuşmak, namazı bozan (müfsit) bir davranıştır.

Müfsit bir davranış yapıldığında, ibadetin yeniden yapılması gerekir. "Yaparsan ibadetin bozulur." demektir.

Sen Ne Dersin?

Bazı davranışlar serbest bırakılmış, bazıları yasaklanmış, bazıları ise tavsiye edilmiş. Sence bu ayrım insanı kısıtlamak için mi yoksa korumak için mi yapılmış?

Kavram Defteri

Mükellef

Allah'ın emir ve yasaklarıyla muhatap olan ergenlik çağına ulaşmış ve akli melekeleri yerinde olan kişidir.

ETKİNLİKLER

EŞLEŞTİR

Aşağıdaki kavramları tanımlarıyla eşleştirebilir misin?

Haram	Yapılması gerekli olan davranışlardır.
Müstehap	Başlanmış olan bir ibadeti bozan davranışlardır.
Mübah	Yapılması hoş karşılanmayan davranışlardır.
Farz	Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in yaptığı ve yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır.
Vacip	Dinin kesin olarak yasakladığı davranışlardır.
Mekruh	Yapılması da yapılmaması da serbest olan davranışlardır.
Sünnet	Dinin yapılmasını kesin olarak emrettiği davranışlardır.
Müfsit	Yapılması güzel görülen ve kişiyi iyiliğe yönelten davranışlardır.

Bende Kalan

Mükellefin fiillerini her birine birer örnekle birlikte yazmam gerekirse

3. BÖLÜM

MADDİ VE MANEVİ ARINMA TEMİZLİK

MADDİ VE MANEVİ ARINMA

Temizlik

Peygamber Efendimiz (sas) "Temizlik imanın yarısıdır." buyurmuştur (Müslim, Tahâre, 1).

Temizlik

İslam dini, temizliğe büyük önem verir. Peygamber Efendimiz (sas) "Temizlik imanın yarısıdır." buyurmuştur (Müslim, Tahâre, 1). Temizlik sadece bedenimizi temiz tutmak değildir. Aynı zamanda kalbimizi, niyetlerimizi ve davranışlarımızı da kötülüklerden arındırmak demektir. Bu yüzden temizlik, hem maddi hem de manevi bir öneme sahiptir.

Maddi temizlik; bedenin, elbiselerin ve çevrenin temiz olmasıdır. Manevi temizlik ise kötü davranışlardan uzak durmak, kalp kırmamak, dedikodu yapmamak, dürüst olmaya çalışmak gibi davranışlardır.

Temizliğin İbadet ve Ahlak ile İlişkisi

Temizlik, insanı ibadete hazırlar. Örneğin namazın şartları arasında hadesten taharet ve necasetten taharet vardır. **Hades**, birtakım ibadetlerin yapılmasına engel olan hükmi kirlilik hâlidir. Bu hâlin cünüplük, âdet ve lohusalık gibi durumlarda gusül abdesti alarak; idrar çıkarma veya yellenme gibi durumlarda ise abdest alarak giderilmesi mümkündür. **Necaset** ise bedende, elbisede veya namaz kılınacak yerde bulunan ve namaza engel olan maddi kirlilik hâlidir. Bu kirliliğin namaz kılmadan önce mutlaka temizlenmesi gerekir.

İslam'a göre temizlik yalnızca ibadetle sınırlı değildir. Aynı zamanda insanın ahlakını da şekillendirir. Dış temizliğine dikkat eden bir kişi, kalbindeki kötülükleri de

arındırma gayretinde olur; başkalarını rahatsız etmemeye özen gösterir. Kendi bedenini, odasını temiz tuttuğu gibi okulunu ve kursunu da temiz tutar. Bilerek ve isteyerek çevresine zarar vermez. Temiz giyinerek ve öz bakımına dikkat ederek etrafındakileri rahatsız etmez. Bunların hepsi güzel ahlakın bir parçasıdır. Kendimize ve karşımızdakilere verdiğimiz değerin bir göstergesidir.

Temizlenmekten Fazlası:

Abdest

Abdest, belirli organların usulüne uygun şekilde yıkanmasıyla yapılan bir temizliktir. Namaz gibi bazı ibadetler için ön hazırlıktır. Abdest sadece bedeni temizlemekle kalmaz, insanı manevi olarak da ibadete hazırlar.

Abdest alan kişi bir ibadete hazırlandığının farkına varır ve daha bilinçli davranır. Bu yönüyle abdest, ibadet öncesi manevi bir disiplindir. Abdest esnasında yıkadığımız her bir organımız, manevi kirlerimiz olan günahlarımızdan arınmamıza da vesile olur.

Abdestin Farzları

Bu farzlardan birinin dahi eksik olması hâlinde abdest tamamlanmış olmaz.

Hayatla Bağ Kur!

Kendi temizliğine dikkat ettiğin hâlde bulunduğun ortamı kirletsen bu doğru olur mu? Okulda, camide ya da ortak alanlarda çevreyi temiz tutmak da en az kişisel temizlik kadar önemlidir. Çünkü gerçek temizlik sadece kendimizle sınırlı değildir; çevremize karşı sorumluluklarımızı da kapsar. Sen de hem kendini hem de bulunduğun ortamı temiz tutarak güzel bir davranış sergileyebilirsin.

Peygamber Efendimiz (sas), "Müslüman bir kul/kişi abdest alır da yüzünü yıkarsa, gözleri ile baktığı her günah suyla -yahut suyun son damlasıyla- yüzünden çıkar gider. Ellerini yıkadığı zaman elleriyle işlediği her günah su ile -yahut suyun son damlası ile- beraber ellerinden çıkar gider. Ayaklarını yıkadığı zaman ayaklarının yürüyerek işlediği her günah su ile -yahut suyun son damlasıyla- birlikte çıkar gider. Sonunda o kul/kişi günahlarından arınmış olur." (Müslim, Tahâret, 32) buyurmuştur.

Not: Şafii mezhebine göre yukarıda sayılanların yanında abdeste başlarken niyet etmek ve abdest organlarını yıkarken sıralamaya riayet etmek de abdestin farzları arasındadır. Ayrıca başın bir kısmını veya en az bir saç telini mesh etmek yeterlidir.

Farzları, sünnetleri ve adabına dikkat edilerek abdest şöyle alınır:

"Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya." diyerek niyet edilir ve besmele çekilir.

Önce eller bileklere kadar ve parmak araları da ovuşturularak üç defa yıkanır.

Abdest organlarında suyun temas etmesine engel maddeler varsa (boya, oje, tırnak cilası vs.) bunlar temizlenir.

Sağ el ile üç defa ağza su verilerek ağız temizliği sağlanır. Aynı şekilde üç defa burna su verilerek burun temizlenir.

Ardından üç defa yüz yıkanır.

Dirsekle birlikte sağ kol üç defa ve aynı şekilde sol kol üç defa yıkanır.

Sağ el ıslatılarak avuç ve parmakların içiyle başın dörtte biri veya tamamı bir defa mesh edilir.

Eller tekrar ıslatılarak başparmakla kulağın dışı, şehadet parmağı veya serçe parmakla içi mesh edildikten sonra her iki elin arkasıyla boyun mesh edilir.

Önce sağ, sonra sol ayak, parmak uçlarından başlanarak topuk ve aşık kemikleri de dâhil olmak üzere yıkanır. Suyun parmak aralarına ulaşmasına özen gösterilir.

Abdesti Bozan Bazı Hâller:

- Büyük veya küçük tuvalet ihtiyacını gidermek.
- Yellenmek (Gaz çıkarmak).
- Vücuttan kan, irin gibi akıntıların çıkması.
- Namazda yanındaki kişinin işiteceği kadar gülmek.
- Ağız dolusu kusmak.
- Bayılmak.
- Uyumak.

Not: Şafii mezhebine göre arada evlenme yasağı olmayan kişilerin teması ve cinsel organlara dokunmak abdesti bozarken vücuttan çıkan kan ve namazda kahkaha ile gülmek abdesti bozmaz.

Tam Temizlik Modu:

Gusül

Gusül, ağız ve burun dâhil tüm bedenin tepeden tırnağa su ile yıkanmasıdır. Abdest günlük temizlikse gusül bahar temizliği gibidir; daha detaylı ve kapsamlıdır.

Guslün Farzları:

1. Ağza su alıp çalkalamak.
2. Burna su çekmek.
3. Bütün bedeni yıkamak.

Not: Şafii mezhebine göre ağza ve burna su vermek guslün sünnetleri arasında yer alırken niyet etmek ve yıkanmaya başlamadan önce bedendeki necasetin giderilmesi guslün farzları arasındadır.

Hayatla Bağ Kur!

Önemli bir sınava ya da törene hazırlıksız mı gidersin? Bazen günler öncesinden hazırlanmaya başlarsın öyle değil mi? Abdest de Allah'ın huzuruna çıkacağımız namaz ibadetinden önce yapılan manevi bir hazırlık gibidir.

Guslün bu farzlarından başka bir de sünnetleri vardır.

Sünnetleri de yerine getirilerek gusül şöyle alınır:
Gusül abdestine başlamadan önce vücudun herhangi bir yerinde suyun ulaşmasına engel olacak oje, cila vb. maddelerin temizlenmesi gerekir.
Gusletmek isteyen kimse "Niyet ettim Allah rızası için gusül almaya." diyerek niyet eder ve besmele çeker.
Ellerini yıkar, vücudunda bir necaset/maddi kirlilik var ise onu temizler, avret yerlerini yıkar.
Sağ eli ile üç defa ağzına su vererek iyice çalkalar. Daha sonra üç defa burnuna su çekerek temizler ve namaz abdesti gibi abdestini tamamlar.
Vücudunun her yerini iyice yıkar.
Guslettiği yerde su birikiyorsa, son olarak ayaklarını yıkayıp guslünü tamamlar.

Gusülsüz Neler Olmaz?

- Namaz kılınmaz.
- Kur'an-ı Kerim okunmaz
- Kur'an-ı Kerim'e dokunulmaz.
- Camiye girilmez.
- Kâbe tavaf edilmez.

Zor Zamanlarda Temizlik:

Teyemmüm

Teyemmüm, su bulunmadığında ya da suyu kullanmak mümkün olmadığında, temiz toprak veya toprak cinsinden bir maddeyle yapılan temizliktir. Teyemmüm, abdest veya gusül yerine geçer. Bu uygulama, İslam'ın kolaylık dini olduğunu gösterir. Çünkü Allah, kullarına güçlerinin yetmediği şeyleri yüklemez. Teyemmüm sayesinde kişi, suya ulaşmanın mümkün olmadığı zor şartlar altında bile ibadetlerinden uzak kalmaz.

Teyemmümün Farzları:

Niyet

Ellerini temiz bir toprağa veya toprak cinsinden bir şeye vurmak. Birinci vuruşta yüzü, ikinci vuruşta da kolları mesh etmek.

Teyemmüm Nasıl Yapılır?

Teyemmüm edecek kimse, ne için teyemmüm edeceğine (abdeste veya gusle) niyet eder.

Parmakları açık olarak ellerini temiz bir toprağa veya toprak cinsinden bir şeye dokunur, ileri ve geri hareket ettirerek kaldırır, hafifçe birbirine vurarak ellerini silkeler.

Ellerinin içiyle yüzünün tamamını bir kere mesh eder. Sonra ikinci defa ellerini aynı şekilde toprağa dokunur ve sol elin içiyle, dirseğiyle birlikte sağ kolunu mesh eder. Daha sonra da sağ elinin içiyle sol kolunu aynı şekilde mesh eder.

Teyemmümü Bozan Durumlar

- Abdesti bozan her şey.
- Abdest veya gusül için yeterli suyun bulunması.
- Hastalık, şiddetli soğuk gibi teyemmüm almayı mübah kılan durumların ortadan kalkması.

Biliyor muydun?

Yapılan bilimsel araştırmalar toprağın içindeki mineraller ve mikroorganizmalar sayesinde mikropları azaltabilen, zararlı maddeleri temizleyebilen doğal bir arındırıcı olduğunu göstermektedir.

Kavram Defteri

Abdest

Başta namaz olmak üzere bazı ibadet ve amellerin yerine getirilmesinden önce su ile yapılan dinî temizlik.

Gusül

Cünüplük, hayız (âdet) ve nifas (lohusalık) gibi hükmi kirlilik hâlinden kurtulmak için gerekli olan dinî temizlik.

Hades

Birtakım ibadetlerin yapılmasına engel olan hükmi kirlilik hâlidir. Kısaca abdestsizlik hâlidir.

Mesh

Mesh, bir nevi hükmi temizlik olup abdestte bir uzvun, ayağa giyilen mestin veya yaraya sarılan sargının üzerine ıslak elle; teyemmümde ise toprağa sürülmüş elle yüz ve kollar üzerine yapılmasıdır.

Mezhep

İslam dininin inanç ve ibadetle ilgili hükümlerinin âlimler tarafından yorumlanmasıyla ortaya çıkan görüş ve anlayış farklılıklarıdır.

Necaset

Elbisede, bedende veya namaz kılınan yerde bir pislik olması hâlidir.

Teyemmüm

Su bulunamadığı ya da suyun kullanılmasına engel bir durum olması hâlinde temiz toprak yahut toprak cinsinden bir maddeye elleri sürerek yüzü ve iki kolu meshetme.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Temizlik yalnızca bedenle ilgilidir.
- ☐ Necaset; beden, elbise veya namaz kılınan yerdeki pisliktir.
- ☐ Abdest, insanı sadece maddi olarak temizler.
- ☐ Gusül, bazı durumlarda farz olan tüm vücudu yıkamak şeklindeki temizliktir.
- ☐ Teyemmüm, İslam'ın kolaylık dini olduğunu gösterir.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. Peygamber Efendimiz (sas), "Temizlik _____ yarısıdır." buyurmuştur.
2. Elbisede, bedende veya namaz kılınan yerde bulunan maddi pisliğe _____ denir.
3. Namaz gibi bazı ibadetlerden önce belirli organların yıkanmasıyla yapılan temizliğe _____ denir.
4. Abdestin farzlarından biri başın _____ mesh etmektir.
5. Ağız ve burun dâhil bütün bedenin yıkanmasına _____ denir.
6. Su bulunmadığında veya suyu kullanmak mümkün olmadığında toprakla yapılan temizliğe _____ denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi manevi temizlik kapsamında değerlendirilir?

A) Elbiseleri yıkamak.

B) Odadaki eşyaları toplamak.

C) Dedikodu yapmaktan kaçınmak.

D) Ellerini sabunla yıkamak.

2. Aşağıdakilerden hangisi hadesten taharet ile ilgilidir?

A) Elbisede pislik bulunmaması.

B) Namaz kılınan yerin temiz olması.

C) Abdest veya gusül alarak abdestsizlik hâlinin giderilmesi.

D) Çevrenin temiz tutulması.

3. Abdestin farzlarından biri eksik olursa aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

A) Abdest geçerli olur.

B) Abdest sünnet sevabı kazandırır.

C) Abdest tamamlanmış sayılmaz.

D) Sadece dua edilmesi yeterlidir.

4. Aşağıdakilerden hangisi abdesti bozan durumlardan biridir?

A) Uyumak.

B) El yıkamak.

C) Ağlamak.

D) Mesh etmek.

5. Teyemmüm ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Sadece abdest yerine geçer.

B) Sadece gusül yerine geçer.

C) Su varken her zaman yapılabilir.

D) Su bulunmadığında veya kullanılamadığında yapılır.

ETKİNLİKLER

EŞLEŞTİR

Aşağıdaki kavramları tanımlarıyla eşleştirebilir misin?

1. Hades	a) Abdest veya gusül ile giderilen hükmi kirlilik.
2. Necaset	b) Su bulunmadığında toprakla yapılan temizlik.
3. Abdest	c) Bazı ibadetler için ön hazırlık olan temizlik.
4. Gusül	d) Bedenin tamamının yıkanması.
5. Teyemmüm	e) Elbise, beden veya yerdeki maddi pislik.

Bende Kalan

Bu Bölümde Aklımda Kalanlar

4. BÖLÜM

NAMAZ İBADETİ

NAMAZ İBADETİ

"Ezanı işittiğiniz zaman müezzinin söylediklerini siz de tekrarlayın."
(Buhârî, Ezan, 7)

Namaza Çağrı:

Ezan

Ezan, Müslümanları namaza çağıran, Allah Teâlâ'nın büyüklüğünü ve birliğini ilan eden özel bir çağrıdır. Ezan okunduğunda, Müslümanlara namaz vaktinin girdiği haber verilir. Ezan, sadece bir duyuru değildir. Aynı zamanda insanın kalbine dokunan, onu Allah Teâlâ'ya yönlendiren manevi bir davettir. Toplumda güçlü bir dinî bilinç ve beraberlik duygusu oluşturur.

Ezan bize şunları hatırlatır:

- Allah'ın en büyük olduğunu.
- O'ndan başka ilah olmadığını.
- Namazın kurtuluşa vesile olduğunu.

Peygamber Efendimiz (sas), "Ezanı işittiğiniz zaman müezzinin söylediklerini siz de tekrarlayın." buyurmuştur (Buhârî, Ezan, 7). Bu hadis, ezanı dinlerken bilinçli olmanın ve ona karşılık vermenin önemini vurgular.

Ezan bitiminde ise şu duayı okumak tavsiye edilmiştir.

"Her kim ezanı işittiğinde ardından;

اللَّهُمَّ رَبَّ هذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامةِ والصَّلاةِ القَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدا الوَسِيلَةَ والفَضِيلَةَ

وابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمودًا الَّذِي وَعَدْتَه

'Ey bu tam davetin ve kılınmak üzere olan bu namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed'e vesileyi, fazileti ihsan et. Bir de kendisine vadettiğin Makam-ı Mahmûd'u verip oraya ulaştır.' derse, kıyamet gününde benim şefaatim ona helal olur." (Buhârî, Ezân, 8 [614]) Bazı kaynaklarda, duanın sonuna "sen va'dinden dönmezsin." ifadesi eklenmiştir. (Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, 1/603-604 [1933])

Namaz Nedir ve Niçin Namaz Kılarız?

Namaz, İslam'ın beş şartından biridir. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in uyguladığı ve ondan öğrendiğimiz şekilde kalp, dil ve bedenle birlikte yerine getirilen bir ibadettir. İnsanın dünya ile ahiret mutluluğunu birlikte elde edebilmesi için Allah ile sürekli bir bağ kurmaya ihtiyacı vardır. Namaz, bu bağın en güçlü ve düzenli yoludur. Çünkü insan, Allah'ı tanıyıp O'na ibadet ettikçe gerçek huzura ulaşır. Aksi hâlde ruhunda sürekli bir boşluk ve sıkıntı hisseder.

Nasıl ki bedenimizin sağlıklı kalabilmesi için yemek, içmek ve uyumak gibi biyolojik ihtiyaçlarımız varsa; ruhumuzun canlı kalabilmesi için de ibadete ihtiyacı vardır. Namaz, ruhun besini gibidir. Bu yüzden namaz, insanın hem bedenine hem de ruhuna hitap eden özel bir ibadettir.

İnsan, namazla Allah'ın huzuruna çıktığını hisseder. Bu yönüyle namaz, insanın hem kendisini hem de hayatını gözden geçirdiği bir duraklama ve fark etme anıdır. Günlük hayatın koşuşturması içinde insanı durdurur, düşündürür ve asıl amacını hatırlatır.

Peygamber Efendimiz (sas) namazın önemini şöyle ifade etmiştir: "Namaz dinin direğidir." (Beyhakî, Şuabü'l-îmân, 3, 39) Namaz konusunda gereken hassasiyeti göstermek ve namazı yük gibi görmemek gerekir.

Namaz;

- İnsana, Allah'ın her zaman yanında olduğunu hatırlatır.
- Kişiyi kötü ve yanlış davranışlardan uzak tutar.
- Sabır, disiplin ve sorumluluk bilinci kazandırır.
- Hayata düzen ve denge getirir.
- Öncesinde yaptığı hazırlıklarla temizlik alışkanlığı kazandırır.

Biliyor muydun?

İslam tarihinde ezanı ilk okuyan kişi Bilâl-i Habeşî'dir. Bilâl (ra), Habeşistanlı bir köleydi ve İslam'ı kabul ettiği için Mekke'de büyük işkencelere maruz kalmıştı. Ancak bütün bu zorluklara rağmen imanından vazgeçmemiş, Allah'a olan bağlılığını sabırla korumuştur.

"Kuşkusuz namaz hayâsızlıktan ve kötülükten meneder. Allah'ı anmak her şeyden önemlidir. Allah yaptıklarınızı bilir."
(Ankebût, 29/45)

Biliyor muydun?

Yüce Allah, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'den itibaren bütün insanları namazla sorumlu tutmuştur. Bütün peygamberler, inanlara namaz kılmayı emretmişlerdir. Bu durum, namazın insanlık tarihi boyunca var olan evrensel bir ibadet olduğunu gösterir.

Çeşit Çeşit Namaz Var, Birbirinden Farklıdırlar:

Namazın Çeşitleri

Namazlar; farz, vacip ve nafile olmak üzere üç çeşittir.

Farz Namazlar: Beş vakit namaz ve erkekler için cuma namazı.

Vacip Namazlar: Vitir namazı ile Ramazan ve Kurban Bayramı namazları.

Not: Şâfiî mezhebinde vitir ve bayram namazları sünnet kabul edilir.

Nafile Namazlar:

a) Sünnet Namazlar

- Sabah namazının farzından önce iki rek'at.
- Öğle namazının farzından önce dört, farzdan sonra iki rek'at.
- İkindi namazının farzından önce dört rek'at.
- Akşam namazının farzından sonra iki rek'at.
- Yatsı namazının farzından önce dört, farzdan sonra iki rek'at.

b) Müstehap Olan Namazlar

Bunlar beş vakit namaza bağlı olmayıp diğer zamanlarda sevap kazanmak maksadıyla kılınan namazlardır. Teheccüd namazı, istihare namazı, tahiyyetü'l-mescid namazı, hâcet namazı, istihare namazı ve kuşluk namazı gibi.

Namazın Olmazsa Olmazları:

Namazın Şartları ve Rükûnları

Namazın doğru ve geçerli olabilmesi için bazı şartların ve rükûnların yerine getirilmesi gerekir. Şartlar, namaza başlamadan önce yapılması gereken hazırlıklardır. Bunlara namazın dışındaki farzları da denir. Rükûnlar ise namazın içinde yer alan temel davranışlardır. Bunlara da namazın içindeki farzları denir. Bu ikisi, namazın temelini oluşturur.

Namazın Şartları

Hadesten taharet: Abdest veya gerekli hâllerde gusül alarak namaza hazırlanmak.

Necasetten taharet: Bedenimizin, üzerimizdeki elbisenin ve namaz kılacağımız yerin temiz olması.

Setr-i avret: Vücudumuzda örtülmesi gereken yerleri örtmek (Erkeklerde örtünmesi farz olan yerler, göbek altından diz kapağına kadar olan kısımdır (diz kapağı dâhil). Kadınlarda yüz, eller ve ayaklardan başka vücudun her yerinin örtülmesidir.).

İstikbal-i Kıble: Namazda Kâbe'ye doğru yönelmek.

Vakit: Namazları kendi vakitleri içinde kılmak.

Niyet: Hangi namazı kılacağını belirlemek ve bu ibadeti Allah için yapmayı kalben dilemektir.

Namazın Rükûnları

İftitah Tekbiri: Namaza "Allahu ekber" diyerek başlamak.

Kıyam: Namazda ayakta durmak.

Kıraat: Namazda Kur'an-ı Kerim'den bir bölüm okumak.

Rükû: Baş ve sırt düz bir yüzey oluşturacak ve eller dizlere ulaşacak biçimde öne doğru eğilmek.

Secde: Alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları zemine değecek şekilde yere kapanmak.

Ka'de-i ahire: Namazın sonunda "Ettehiyyatü" okuyacak kadar oturmak.

Biliyor muydun?

Hanefî mezhebine göre erkekler, sağ elin serçe ve başparmaklarıyla sol elin bileğini hafifçe kavrayarak ellerini göbek altından bağlarlar. Kadınlar ise erkekler gibi sol elin bileğini kavramaksızın sağ ellerini göğüsleri üzerinden sol elleri üzerine koyarlar. Şâfiî mezhebinde ise erkek ve kadınlar sağ ellerini sol elleri üzerine koyar ve ellerini göğüsleriyle göbekleri arasında bağlarlar.

Not: Şâfiî mezhebine göre niyet, her rek'atta Fâtiha suresini okumak, rükûdan sonra doğrulmak, iki secde arasında oturmak, son tahiyyat duasını okumak, tahiyyattan sonra Peygamber Efendimize salât okumak, birinci selamı vermek ve rükûnları sırasına göre yapmak da namazın rükünlerinden kabul edilir.

Namazda Yapılması Gereken Görevler:

Namazın Vacipleri

- Fâtiha suresini okumak.
- Fâtiha'dan sonra zamm-ı sure veya en az üç ayet okumak.
- Vitir namazında kunut duasını okumak.
- Bayram namazlarında ilave tekbirleri almak.
- İki secdeyi birbiri ardınca yapmak.
- Namazın sonunda selam vermek.

Namazı Güzelleştiren Görevler:

Namazın Sünnetleri

- Beş vakit namaz ile cuma namazı için ezan ve kamet.
- "Allahu ekber" diyerek tekbir alırken elleri kulakların hizasına kaldırmak (Kadınlar, parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini kaldırırlar).
- Kıyamda elleri bağlamak.
- Kıyamda iki ayağın arasını dört parmak kadar açık bulundurmak.
- Sübhâneke duasını okumak.
- "Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm" demek.
- Her rek'atta Fâtiha'dan önce "Bismillahirrahmanirrahim" demek.

- Rükûya varırken "Allahu ekber" demek.
- Rükûda "Sübhane Rabbiye'l-azîm" secdede "Sübhane Rabbiye'l-alâ" demek.
- İki secde arasında kısa bir süre oturmak.
- Son oturuşta Salli-Bârik dualarını okumak.
- "Esselamü aleyküm ve rahmetullah" diyerek namazı bitirirken önce sağa, sonra sola selam vermek.

Biliyor muydun?

Zamm-ı surelerin Mushaf sırasına göre sıralı okunması gerekir.

Namazda Kusurlu Davranışlar:

Namazın Mekruhları

- Esnemek, gerinmek.
- Namazda mazeretsiz bağdaş kurarak veya dizlerini dikerek oturmak.
- Farz namazlarda her rek'atta aynı sureyi tekrar okumak.
- Birinci rek'atta okuduğu sure veya ayetten önceki sure veya ayeti ikinci rek'atta da okumak.
- Birinci rek'atta bir sureyi okuyup ikinci rek'atta arada bir sure atlayarak öbür sureyi okumak.
- Gözlerini yummak.
- Sadece alın üzerine secde etmek.
- Tuvalet ihtiyacı varken namaz kılmak.
- Farz olan namazda özürsüz olarak bir şeye dayanmak.

Namazım Bozuldu Mu?

Namazı Bozan Bazı Durumlar:

- Namazda konuşmak, gülmek.
- Bir şeyler yiyip içmek.
- Gereksiz yere "ah, oh, of, puf" gibi sesler çıkarmak.

- Namazla bağdaşmayan, dışarıdan bakanın "Bu namaz kılmıyor." diyeceği hareketler yapmak.
- Abdesti bozan bir durumun meydana gelmesi.
- Hiçbir gerekçe yokken kıble yönünden başka bir yere yönelmek.
- Avret yerinin açılması.
- Namazda birine selam vermek veya almak.
- Bayılmak.

Beş Vakit Namazın Kılınışı

İki rek'atlı bir namazın kılınışı şu şekildedir:

1. Rek'at

- Niyet edilir.
- İftitah tekbiri yani "Allahu ekber" denilir ve eller bağlanır.
- Sübhâneke duası okunur.
- Eûzü besmele çekilir.
- Fâtiha suresi okunur.
- Zamm-ı sure (Kur'an'dan bir sure veya birkaç ayet okunur.)
- (Rükûya eğilirken) "Allahu ekber" denilir.
- Rükûda 3 defa "Sübhâne Rabbiye'l-azîm" denilir.
- (Rükûdan kalkarken) "Semi'Allahü limen hamideh" denilir.
- (Ayakta iken) "Rabbenâ lekel hamd" denilir.
- (Secdeye giderken) "Allahu ekber" denilir.
- Secdede 3 defa "Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ" denilir.
- (Secdeden doğrulurken) "Allahu ekber" denilir.

- (Secdeye giderken) "Allahu ekber" denilir.
- Secdede 3 defa "Sübhâne Rabbiyel-a'lâ" denilir.
- (Ayağa kalkarken) "Allahu ekber" denilir.

2. Rek'at

- Besmele çekilir.
- Fâtiha suresi okunur.
- Zamm-ı sure (Kur'an'dan bir sure veya birkaç ayet okunur.)
- (Rükûya eğilirken) "Allahu ekber" denilir.
- Rükûda 3 defa "Sübhâne Rabbiye'l-azîm" denilir.
- (Rükûdan kalkarken) "Semi'Allahü limen hamideh" denilir.
- (Ayakta iken) "Rabbenâ lekel hamd" denilir.
- (Secdeye giderken) "Allahu ekber" denilir.
- Secdede 3 defa "Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ" denilir.
- (Secdeden doğrulurken) "Allahu ekber" denilir.
- (Secdeye giderken) "Allahu ekber" denilir.
- Secdede 3 defa "Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ" denilir.
- (Secdeden doğrulurken) "Allahu ekber" denilir.
- Oturulur ve Tahiyyat duası okunur.
- Salli-Bârik-Rabbenâ duaları okunur.
- Sağa ve sola "Esselâmü aleyküm ve rahmetullah" diyerek selam verilir.

Not: Sabah namazının sünneti, sabah namazının farzı, öğle namazının son sünneti, akşam namazının sünneti ve yatsı namazının son sünneti buna göre kılınır.

1. Rek'at	2. Rek'at	3. Rek'at	4. Rek'at
Niyet	Besmele	Besmele	Besmele
Tekbir	Fâtiha	Fâtiha	Fâtiha
Sübhâneke	Zamm-ı sure	Zamm-ı sure	Zamm-ı sure
Eûzü besmele	Rükû	Rükû	Rükû
Fâtiha	Secde (2 defa)	Secde (2 defa)	Secde (2 defa)
Zamm-ı sure	Oturuş		Oturuş
Rükû	Tahiyyat		Tahiyyat/ Salli/Bârik/ Rabbenâ
Secde (2 defa)			Selam

Not: Öğle namazının sünneti yukarıdaki çizelgeye göre kılınır.

1. Rek'at	2. Rek'at	3. Rek'at	4. Rek'at
Niyet	Besmele	Besmele	Besmele
Tekbir	Fâtiha	Fâtiha	Fâtiha
Sübhâneke	Zamm-ı sure	Rükû	Rükû
Eûzü besmele	Rükû	Secde (2 defa)	Secde (2 defa)
Fâtiha	Secde (2 defa)		Oturuş
Zamm-ı sure	Oturuş		Tahiyyat/ Salli/Bârik/ Rabbenâ
Rükû	Tahiyyat		Selam
Secde (2 defa)			

Not: Öğle, ikindi ve yatsı namazlarının farzları yukarıdaki çizelgeye göre kılınır.

1. Rek'at	2. Rek'at	3. Rek'at	4. Rek'at
Niyet	Besmele	Sübhâneke	Besmele
Tekbir	Fâtiha	Eûzü besmele	Fâtiha
Sübhâneke	Zamm-ı sure	Fâtiha	Zamm-ı sure
Eûzü besmele	Rükû	Zamm-ı sure	Rükû
Fâtiha	Secde (2 defa)	Rükû	Secde (2 defa)
Zamm-ı sure	Oturuş	Secde (2 defa)	Oturuş
Rükû	Tahiyyat/ Salli/Bârik		Tahiyyat/ Salli/Bârik/ Rabbenâ
Secde (2 defa)			Selam

Not: İkindi ve yatsı namazlarının sünnetleri yukarıdaki çizelgeye göre kılınır.

1. Rek'at	2. Rek'at	3. Rek'at
Niyet	Besmele	Besmele
Tekbir	Fâtiha	Fâtiha
Sübhâneke	Zamm-ı sure	Rükû
Eûzü besmele	Rükû	Secde (2 defa)
Fâtiha	Secde (2 defa)	Oturuş
Zamm-ı sure	Oturuş	Tahiyyat/Salli/ Bârik/Rabbenâ
Rükû	Tahiyyat	Selam
Secde (2 defa)		

Not: Akşam namazının farzı yukarıdaki çizelgeye göre kılınır.

1. Rek'at	2. Rek'at	3. Rek'at
Niyet	Besmele	Besmele
Tekbir	Fâtiha	Fâtiha
Sübhâneke	Zamm-ı sure	Zamm-ı sure
Eûzü besmele	Rükû	Tekbir
Fâtiha	Secde (2 defa)	Kunut Duaları
Zamm-ı Sure	Oturuş	Rükû
Rükû	Tahiyyat	Secde (2 defa)
Secde (2 defa)		Oturuş
		Tahiyyat/Salli/ Bârik/Rabbenâ
		Selam

Not: Vitir namazı yukarıdaki çizelgeye göre kılınır.

Omuz Omuza, Yan Yana:

Cemaatle Namaz

"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletlidir."
(Buhârî, Ezân, 30)

Cemaatle namaz, bir imamın arkasında ona tabi olarak, birlikte ve aynı hareketlerle namaz kılmaktır. Bu namazda insanlar yan yana, bir safta durur. Zengin fakir, büyük küçük ayrımı olmadan Yüce Allah'ın huzurunda eşit olduklarını hissederler.

İslam dini, cemaatle namaza büyük önem vermiştir. Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed şöyle buyurmuştur: "Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletlidir." (Buhârî, Ezân, 30) Çünkü cemaatle namaz, sadece bireysel bir ibadet değil; aynı zamanda toplumsal bir bilinç ve dayanışma göstergesidir.

Cemaatle namaz:

- Müslümanlar arasında birlik, beraberlik ve kardeşlik bağlarını güçlendirir.
- Birlikte hareket etmeyi ve kurallara uymayı öğretir.

- İnsana yalnız olmadığını hissettirir.
- Saflarda omuz omuza durmak, Müslümanların kalplerini de birbirine yaklaştırır.

Haftalık Buluşma:

Cuma Namazı

Müslümanların haftada bir kez bir araya gelerek kıldıkları cuma namazı özel ve toplu bir ibadettir. Cuma günü, İslam'da ayrı bir değere sahiptir. Hz. Peygamber (sas) şöyle buyurmuştur: "Güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür." (Müslim, Cum'a, 18). Kur'an-ı Kerim'de cuma namazı hakkında şöyle buyrulur: "Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır." (Cuma, 62/9) Bu ayet, cuma namazının önemini ve diğer tüm işlerden önce gelmesi gerektiğini göstermektedir.

Cuma Namazı Kimlere Farzdır?

Cuma namazı;

1. Akıllı,
2. Ergenlik çağına ulaşmış,
3. Erkek,
4. Yolcu olmayan,
5. Sağlığı yerinde olan Müslümanlara farzdır.

Biliyor muydun?

Kadınlar, çocuklar ve yolcular cuma namazıyla yükümlü değildir. Ancak isterlerse kılabilirler.

Cuma namazı, öğle namazı yerine ve şu şekilde kılınır:

- Önce öğle namazının ilk sünneti gibi dört rek'at sünnet kılınır.
- Cami içinde ezan okunur. İmam minbere çıkar ve cuma hutbesini okur.
- Kamet getirilir ve iki rek'at farzı cemaatle birlikte kılınır.
- Farzdan sonra öğle namazının ilk sünneti gibi dört rek'at son sünnet kılınır.

Senede İki Kere Kılarız Cemaatle:

Bayram Namazı

Bayram namazı, Ramazan ve Kurban Bayramlarının sabahında kılınan özel bir namazdır. Bayram günleri Müslümanlar için sevinç, paylaşma ve kardeşlik günleridir. Bayram namazı da bu sevincin Yüce Allah'a yönelerek başlamasını ve yaşanmasını sağlar.

Bayram namazı, hep birlikte cemaatle kılınır. Bu yönüyle bayram namazı, hem ibadet hem de birlik ve kardeşlik göstergesidir.

Bayram namazı cuma namazı kılmakla mükellef olanlar için Hanefî mezhebine göre vacip; Şâfiî mezhebine göre sünnet-i müekkededir. Bayramın birinci günü sabah güneş doğduktan bir süre sonra kılınır.

Peygamber Efendimiz (sas), bayram günlerinde sevinçli olmayı ve temiz giyinmeyi tavsiye etmiştir. Bayram namazı öncesinde gusül almak ve güzel giyinmek sünnettir.

Bayram Namazı Nasıl Kılınır?

Bayram namazı iki rek'attır, cemaatle kılınır ve diğer namazlardan farklı olarak içinde fazladan tekbirler bulunur:

- İlk rek'atta Sübhâneke duasından sonra üç ilave tekbir alınır.
- İkinci rek'atta zamm-ı sureden sonra üç ilave tekbir alınır.

- Bu tekbirlere "zevaid tekbirleri" denir.
- Sonra diğer namazlarda olduğu gibi rükû ve secdenin ardından oturulur, "Tahiyyat, Salli, Bârik ve Rabbenâ duaları" okunur, önce sağ tarafa sonra sol tarafa selam verilerek namaz tamamlanır.
- Namazdan sonra imam hutbe okur. Cuma hutbesinden farklı olarak bayram hutbesi namazdan sonra yapılır.

Not: Şâfiî mezhebinde ilk rek'atta yedi, ikinci rek'atta beş ilave tekbir alınır.

Teşrik Tekbiri: Kurban Bayramı'nın arefe günü sabah namazından başlayarak bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar (ikindi namazı dâhil) 23 vakitte namazların farzlarından sonra teşrik tekbiri getirmek vaciptir.

"Allahu ekber,
Allahu ekber, lâ ilâhe illallahu vallahu ekber,
Allahu ekber ve lillâhi'l-hamd"

Anlamı:

"Allah her şeyden yücedir, Allah her şeyden yücedir. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah her şeyden yücedir, Allah her şeyden yücedir. Hamd sadece ona mahsustur."

Sen Ne Dersin?

Sence bayram namazı neden tek başına değil de cemaatle kılınır?

Yeni Bir Yolculuğa Uğurlama:

Cenaze Namazı

Cenaze namazı, vefat eden bir Müslüman için kılınan, Allah'tan bağışlanma ve rahmet dilemeye yönelik özel bir ibadettir. Bu namaz, ölen kişiye karşı yerine getirilen son dinî görevlerden biridir.

Cenaze namazı rükû ve secdesi olmayan bir namazdır; rükünleri kıyam ve tekbirlerdir. Bu yönüyle diğer namazlardan ayrılır. Cenaze namazında iftitah (başlangıç) tekbiriyle birlikte dört tekbir bulunmaktadır. Selam vermek vaciptir. Sünnetleri ise Allah'a hamd ve sena etmek, Resûlullah'a salât ve selam getirmek, hem vefat eden kişi hem de Müslümanlar için dua etmekten ibarettir.

Cenaze namazı, Müslümanlar için farz-ı kifâyedir. Yani bir grup Müslüman bu namazı kıldığında, diğer Müslümanlar sorumluluktan kurtulmuş olur. Ancak hiç kimse kılmazsa, toplum olarak herkes sorumlu olur.

Cenaze Namazı Nasıl Kılınır?

Cenaze namazı ayakta ve cemaatle kılınır. Dört tekbirden oluşur.

- Cenaze namazı kılmak için cenazeye karşı ve kıbleye yönelik olarak saf bağlanır ve niyet edilir.
- İmam ve cemaat tekbir alarak ellerini bağlarlar "ve celle senâük" cümlesiyle birlikte "Sübhâneke" duasını okurlar.
- Ardından, eller kaldırılmadan tekbir alınır ve "Salli-Bârik" duaları okunur.
- Tekrar eller kaldırılmaksızın tekbir alınır. Bilenler cenaze duasını, bilmeyenler ise dua niyetiyle Fâtiha suresini veya başka bir duayı okurlar.
- Dördüncü tekbirden sonra sağa ve sola selam verilir. Böylece namaz tamamlanmış olur.

Not: Şâfiî mezhebinde Sübhâneke yerine Fâtiha suresi okunur.

Cenaze namazı, ölümün bir son değil, yeni bir yolculuk olduğunu, dünyanın geçici, ahiretin kalıcı olduğunu ve birbirimize karşı sorumluluklarımızı hatırlatır.

Hata, Hatırlayış ve Şükür Anları:

Sehiv, Tilavet ve Şükür Secdesi

Namazın farzlarından olan secde dışında, namazda unutma ve hata yapma, Kur'an-ı Kerim okurken secde ayetleri ile karşılaşma veya güzel bir nimete kavuşma gibi durumlar için özel secdeler de vardır. Bu secdeler, kulun Allah ile bağını canlı tutmasına yardımcı olur.

Hatanın Telafisi: Sehiv Secdesi

Sehiv secdesi;

- Namazda unutarak bir farzın/rüknün geciktirilmesi, tekrarlanması veya öne alınması,
- Namazın vaciplerinden birinin unutularak veya dalgınlıkla terk edilmesi veya geciktirilmesi sebebiyle yapılır.

İnsan unutabilen bir varlıktır. Dinimiz, bu durumu dikkate almış ve sehiv secdesiyle namazın telafi edilmesine imkân tanımıştır.

Sehiv Secdesi Nasıl Yapılır?

- Namazın sonunda Tahiyyat duası okunur.
- Sağa selam verilir.
- İki secde yapılır.
- Yeniden oturularak Tahiyyat, Salli-Bârik ve Rabbenâ duaları okunur.
- Çift tarafa selam verilerek namaz tamamlanır.

Not: Şâfiî mezhebinde sehiv secdesi, selamdan önce yapılır.

Kur'an'da Secde Çağrısı: Tilavet Secdesi

Tilavet secdesi, Kur'an-ı Kerim'de bulunan secde ayetlerinden biri okunduğunda veya dinlendiğinde yapılan secdedir. Bu secde, Allah'ın büyüklüğü karşısında duyulan saygının bir ifadesidir.

Biliyor muydun?

Bilerek yapılan hatalarda ise sehiv secdesi yeterli olmaz. Bu durumda namazın yeniden kılınması gerekir.

Biliyor muydun?

Kur'an'da on dört ayette secde bulunur.

Tilavet Secdesi Nasıl Yapılır?

- Secde ayeti okunur veya dinlenir.
- Tilavet secdesi yapmak için niyet edilir.
- Eller kaldırılmadan "Allahu ekber" denilerek bir secde yapılır.
- Secdede üç defa "Sübhâne Rabbiye'l-alâ" söylenir ve tekrar ayağa kalkılır.
- Ayakta "Sem'inâ ve eta'nâ gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr" denilir.

Not: Şâfiî mezhebindeki kişi namaz dışında, tilavet secdesi için kalbiyle niyet etmenin yanı sıra diliyle de niyet etmeli, sonra ellerini omuz hizasına kadar kaldırarak iftitah tekbirini almalı, ellerini kaldırmaksızın yine tekbir alarak namaz secdesi gibi bir secde etmeli, sonra tekbir alarak secdeden kalkıp oturmalı, ardından da selam vermelidir.

Nimete Karşılık Teşekkür: Şükür Secdesi

Şükür secdesi, kişinin büyük bir nimete kavuştuğunda veya önemli bir sıkıntıdan kurtulduğunda Allah'a şükretmek için yaptığı secdedir. Peygamber Efendimiz (sas), sevindirici bir haber aldığında şükür secdesi yapmıştır.

Şükür Secdesi Nasıl Yapılır?

- Niyet edilir.
- "Allahu ekber" denilerek bir secde yapılır.
- Secdede "Sübhâne Rabbiye'l-alâ" ifadesi ile birlikte Allah'a şükür eden farklı dualar da okunabilir.
- Tekrar ayağa kalkılır.

Biliyor muydun?

Sehiv secdesi, hataların telafisini; tilavet secdesi, saygıyı ve teslimiyeti; şükür secdesi ise nimetin farkında olmayı öğretir.

Kavram Defteri

Cemaat

Namazda imama uyanlar anlamına gelen terimdir.

Kamet

Farz namazların başlamak üzere olduğunu duyurmak demektir.

Lahik

Namaza imamla birlikte başladığı hâlde belirli mazeretler sebebiyle ara vermek zorunda kalarak namazın bir kısmını imamla birlikte kılamayan kimsedir.

Mesbuk

İmama sonradan yetişen kişiye denir.

Müdrik

Namazı ilk rek'attan itibaren imamla birlikte kılan kişiye denir.

Rek'at

Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden ibaret her bir bölümünü ifade eder.

Sehiv Secdesi

Namazdaki bazı kusurları telafi etmek için yapılan secdedir.

Tilavet Secdesi

Kur'an'da secde ayetinin okunması veya dinlenmesi hâlinde yapılması gereken secdedir.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Cemaatle namaz tek başına kılınan namazdan daha az sevaptır.
- ☐ Cuma namazı kadınlara da farzdır.
- ☐ Bayram namazı iki rek'attır.
- ☐ Sehiv secdesi bilerek yapılan hatalar için yapılır.
- ☐ Cenaze namazında rükû ve secde vardır.
- ☐ Namazın şartlarından biri de ezan okunmasıdır.
- ☐ Tilavet secdesi Kur'an'daki secde ayetleri okununca yapılır ve Kur'an'da 14 yerde geçer.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. Müslümanları namaza çağıran özel çağrıya _____ denir.
2. İslam tarihinde ezanı ilk okuyan kişi _____'dir.
3. İslam'ın beş şartından biri olan ve günde beş vakit kılınan ibadete _____ denir.
4. Namaza başlamadan önce yerine getirilmesi gereken hazırlıklara namazın _____ denir.
5. Bir imamın arkasında birlikte namaz kılmaya _____ namaz denir.
6. Müslümanların haftada bir kez topluca kıldıkları özel namaza _____ namazı denir.
7. Ramazan ve Kurban Bayramı sabahında cemaatle kılınan namaza _____ namazı denir.
8. Namazda yapılan bir hatayı telafi etmek için yapılan secdeye _____ secdesi denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1) Aşağıdakilerden hangisi namazın şartlarından biridir?

A) Rükû

B) Kıbleye yönelmek.

C) Secde

D) Selam vermek.

2) Aşağıdakilerden hangisi namazı bozan bir durumdur?

A) İstemeden hapşırmak.

B) Rükûda tesbihat yapmak.

C) Bilerek konuşmak.

D) Secdede tesbihat yapmak.

3) Cuma namazı hakkında aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Dört rek'attır.

B) Tek başına kılınır.

C) Hutbe namazdan önce okunur.

D) Yılda iki kez kılınır.

4) Bayram namazı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) İki rek'attır.

B) İçinde ilave tekbirler vardır.

C) Farz-ı kifâyedir.

D) Cemaatle kılınır.

ETKİNLİKLER

SORULARI CEVAPLA

Soruları Cevapla

1) Namazın rükûnlarından üç tanesini yazınız.

.....

2) Namazın insan hayatına kazandırdığı iki değeri yazınız.

.....

3) Farz-ı kifâye ne demektir? Örnek veriniz.

.....

EŞLEŞTİR

Aşağıdaki kavramları tanımlarıyla eşleştirebilir misin?

Kavram	Anlam
1. Sehiv Secdesi	a) Nimete karşı teşekkür için yapılan secde.
2. Şükür Secdesi	b) Unutulan vacip için yapılan secde.
3. Tilavet Secdesi	c) Secde ayeti okunduğunda yapılan secde.
4. Cemaat	d) İmamın arkasında namaz kılan topluluk.

Bende Kalan

Bu Bölümde Beni En Çok Şaşırtan Bilgiler

5. BÖLÜM

ORUÇ İBADETİ

ORUÇ İBADETİ

Yüce Allah (cc) şöyle buyurur: "O (sayılı günler), doğruyu eğriden ayırma, gidilecek yolu bulma konusunda açıklamalar ve insanlara rehber olarak Kur'an'ın indirildiği ramazan ayıdır."
(Bakara, 2/185)

Sabır, Şükür ve Arınma Ayı:

Ramazan ve Oruç

Ramazan ayı, Müslümanlar için çok özel bir zamandır. Bu ay boyunca herkes oruç tutar. Ayrıca ramazan ayı Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başlandığı aydır. Ramazan sadece bir ay değildir. Aynı zamanda iyiliklerin çoğaldığı, hataların affedildiği bir zamandır. Müslümanlar bu ayda ibadetlerine daha fazla özen gösterir, Kur'an okur, dua eder ve iyilik yapmaya gayret ederler.

Ramazan ayı, kalbimizin tazelendiği ve iyileştiği bir mevsimdir. Oruç ise bu mevsimde kalbimize ektiğimiz ve bütün yıl boyunca büyüttüğümüz bir tohum gibidir.

Peygamber Efendimiz (sas) ramazan ayının gelişini müjdeleyerek şöyle buyurmuştur: "Mübarek ramazan ayı size geldi. Yüce Allah bu ayda size oruç tutmayı farz kıldı. Bu ayda sema (cennet) kapıları açılır, cehennem kapıları ise kapanır ve şeytanların azgınları bağlanır." (Nesâî, Sıyâm, 5)

Ramazan ayında camiler dolup taşar, teravih namazları kılınır, sahur ve iftar sofraları kurulur. Büyük aileler, komşular, akrabalar aynı sofranın etrafında bir araya gelir. İnsanlar sadece kendi ihtiyaçlarını değil, başkalarının ihtiyaçlarını da düşünmeye başlar. Zekât, fitre ve sadaka gibi yardımlar daha çok yapılır. Böylece ramazan, toplumda yardımlaşma ve kardeşlik duygusunu güçlendirir.

Ramazan ayının içinde özel bir gece vardır: Kadir Gecesi. Bu gece, Kur'an'da "bin aydan daha hayırlı" olarak ifade edilmiştir. (Kadir, 97/3) Bu da ramazan ayının ne kadar değerli bir zaman dilimi olduğunu gösterir.

Ramazan ayını diğer aylardan ayıran en önemli ibadet oruçtur. **Oruç,** imsak vaktinden güneş batana kadar yemekten, içmekten ve bazı davranışlardan bilinçli olarak uzak durmaktır. Yüce Allah (cc) şöyle buyurur: "Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sakınasınız diye sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı." (Bakara, 2/183) Bu ayet, orucun sadece aç ve susuz kalmak olmadığını, çok daha önemli bir amacı olduğunu gösterir.

"Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sakınasınız diye sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı."
(Bakara, 2/183)

Oruç, insanın sadece midesini değil; dilini, gözünü ve kalbini de kötü şeylerden korumasıdır. Oruç tutan kişi sadece aç kalmaz; sabretmeyi, öfkesini kontrol etmeyi ve güzel davranmayı öğrenir. Oruç tüm kötülüklere karşı bir kalkandır.

Oruç ayrıca insana şükretmeyi öğretir. Gün boyu aç kalan kişi, iftar vakti bir bardak suyun bile ne kadar kıymetli olduğunu anlar. Böylece nimetlerin değerini fark eder.

Oruç Kimlere Farzdır?

Ramazan ayı boyunca oruç tutmak; Müslüman, akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış herkese farzdır. Yolculuk, hastalık, yaşlılık, hamilelik veya bebek emzirmek gibi bazı özel durumlardaki kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. Bu kişiler iyileşince tutamadıkları günleri daha sonra kaza ederler. Eğer hastalıkları hiç geçmeyecekse, her gün için bir fidye verirler.

Diğer yandan kadınların özel günlerinde (âdet ve lohusalık) oruç tutmaları haramdır. Bu günlerde tuttukları oruç geçersiz sayılır. Bu günlerde tutamadıkları oruçları daha sonra kaza etmeleri gerekir.

Orucun Çeşitleri:

Farzdan Vacibe, Mekruhtan Nafileye Oruç Türleri

Oruç, sadece ramazan ayından ibaret değildir. İslam'da farklı sebeplerle ve farklı zamanlarda tutulan başka oruçlar da vardır. Bu oruçlar, hüküm ve amaç bakımından birbirinden ayrılır.

1. Farz Oruç

Farz oruç, tutulması kesin olarak emredilen oruçtur. Bu oruç, ramazan ayında tutulan oruçtur. Ramazan orucu, İslam'ın beş temel esasından biridir. Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış her Müslüman için ramazan orucu farzdır.

Ramazanda tutulamayan orucu başka günlerde kaza etmek ve kefâret (Ramazan orucunu bilerek bozmanın cezasıdır.) oruçları da farzdır.

2. Vacip Oruç

Vacip oruç, tutulması gerekli olan fakat farz kadar kesin delille sabit olmayan oruçtur.

Vacip oruçlar şunlardır:

a. Adak (nezir) orucu: Allah'a, oruç tutacağına dair söz vererek adakta bulunan kişinin bunu yerine getirmek için tuttuğu oruçtur.

b. Başlanmış bir nafile oruç bozulursa, bu orucu daha sonra kaza etmek vacip olan oruçtur.

Not: Şâfiî mezhebinde bu tür oruçlar farz kapsamında değerlendirilir.

Biliyor muydun?

Kefâret, iki ay aralıksız oruç tutmaktır.

Nafile oruç, sevap kazanmak için kişinin kendi isteğiyle tuttuğu oruçlardır. Nafile oruç tutmak zorunlu değildir; ancak büyük sevap vardır. Peygamber Efendimiz (sas) bazı günlerde oruç tutmayı tavsiye etmiştir.

3. Nafile (Sünnet) Oruç

Örneğin:

- Pazartesi ve perşembe oruçları.
- Şevval ayında tutulan altı günlük oruç.
- Muharrem ayı orucu.
- Hicri ayların 13, 14 ve 15. günleri tutulan oruçlar.

Nafile oruçlar, insanın ibadet hayatını güçlendirir ve Allah'a yakınlaşmasına vesile olur.

Bazı günlerde oruç tutmak uygun görülmemiştir.

4. Mekruh Oruç

Örneğin:

- Sadece cuma veya sadece cumartesi günü oruç tutmak.
- Muharrem ayının sadece onuncu günü oruç tutmak.
- Akşam iftar yapmayıp bir günün orucunu ertesi günle birleştirerek oruç tutmak.
- Ramazan Bayramı'nın birinci gününde ve Kurban Bayramı'nın dört gününde oruç tutmak tahrîmen mekruhtur. Bu günlerde oruç tutulmaz. Çünkü bayram günleri, sevinç ve ikram günleridir.

Biliyor muydun?

Ramazan ayında hiçbir geçerli mazereti bulunmadan bilerek oruç tutmamak büyük günahtır. Böyle bir durumda kişi samimiyetle tövbe etmeli ve tutmadığı günleri kaza etmelidir.

Orucum Bozuldu Mu?

Orucu Bozan ve Bozmayan Şeyler

A) Orucu Bozup Hem Kaza Hem Kefâret Gerektiren Durumlar

- Bilerek ve hiçbir mazereti olmadan yemek veya içmek.
- Cinsel ilişkide bulunmak.
- Yukarıdaki durumlarda hem o günün orucu kaza edilir hem de kefâret gerekir.

Not: Şâfiî mezhebinde kefâret, yalnızca cinsel ilişki sebebiyle orucun bozulduğunda gerekir. Bilerek yemek ve içmek büyük günahtır ve kaza gerektirir; ancak kefâret gerekmez.

B) Orucu Bozup Sadece Kazayı Gerektiren Durumlar

Aşağıdaki durumlarda oruç bozulur; ancak sadece o günün kazası gerekir:

- Güneşin battığını sanarak (akşam ezanı okundu sanarak) yanlışlıkla erkenden iftar etmek.
- İmsak vaktinin geçmediğini sanarak yemeye ve içmeye devam etmek.
- Bilerek ve isteyerek ağız dolusu kusmak.
- Abdest alırken suyun boğaza kaçması.
- Diş arasında kalan nohut tanesi büyüklüğünde yemek kırıntısını yutmak.
- Orucun bozulduğunu sanarak yiyip içmek.
- Ramazan ayı dışında başlanılan bir nafile ya da kaza orucunu bozmak.

C) Orucu Bozmayan Durumlar

Aşağıdaki durumlar orucu bozmaz:

- Unutarak yemek veya içmek.
- Dişler arasında kalan nohut miktarından az kırıntıyı yutmak.
- İstemeden toz veya duman yutmak.
- Kişinin elinde olmadan, kendi isteği dışında kusmak.
- Uyurken ihtilam olmak.
- Tükürüğü veya ağza gelen balgamı yutmak.
- Gece cünüp olup sabah gusletmek.

Okuma Parçası

Ramazan Yolculuğu: Kalpten Kalbe Uzanan Bir Ay

Ramazan bir yolculuktur. Bu yolculuk, hilalin görünmesiyle başlar. Gökyüzünde incecik bir ışık belirir. İnsanların "Ramazan geldi." diyerek birbirini müjdelemesi, aslında kalplerinde tertemiz bir sayfa açmalarını sağlayan bir başlangıçtır.

Yolculuğun İlk Adımı: Niyet

Ramazan yolculuğu niyetle başlar. Sahurda uyanan bir çocuk düşün. Uykusu var ama kalbi heyecanlıdır. Çünkü bugün oruç tutacaktır. O an, sadece aç kalmaya değil; sabretmeye, güzel konuşmaya ve kendini kontrol etmeye niyet eder.

Yolculuğun Ortası: Sabır

Gün ilerler. Açlık biraz hissedilir. Susuzluk bazen zorlayabilir. Ama insan şunu fark eder:

"Ben istersem Allah rızası için dayanabiliyorum."

Oruç, insana sabrı öğretir. Aç kalmak zor değildir aslında; zor olan, öfkeye hâkim olmak, kötü söz söylememektir.

Yolculuğun Sevinci: İftar

Güneş batarken sofralar kurulur. Bir bardak su, bir hurma... O an insan anlar ki nimetler ne kadar değerlidir. İftar, sadece yemek değil; şükür zamanıdır.

Yolculuğun Gece Işığı: Teravih ve Kur'an

Akşam olur. Yatsı namazı ve teravih vakti gelir. Camiler dolar. İnsanlar omuz omuza saf tutar. Teravih namazı kılınır. Kur'an okunur, mukabele ve hatimler yapılır. Kalpler yavaş yavaş yumuşar. İnsan kendini daha huzurlu hisseder. Ramazan, Kur'an'la yeniden buluşma zamanıdır.

Yolculuğun Zirvesi: Kadir Gecesi

Ramazanın içinde bir gece vardır ki, bin aydan daha hayırlıdır. Kadir Gecesi...

Bu gece, insanın kalbi Rabbine daha yakın olur. Dualar daha içten edilir.

Yolculuğun Sonu: Bayram

Ramazan biter ama öğrettikleri bitmez. Bayram sabahı duyulan o büyük sevinç sadece yeni kıyafetlerden değil, kalbimizin iyilikle dolup temizlenmiş olmasındandır.

Ramazan yolculuğu sona erer. Fakat insan, bu yolculukta öğrendiklerini bütün yıla taşır.

Bu bir aylık yolculuk sonunda insan; sabretmeyi, şükretmeyi, paylaşmayı, kendini kontrol etmeyi öğrenir. Allah'ın her an yanında olduğunu daha derinden hisseder.

Kavram Defteri

Bayram

Milletlere ait toplu sevinç, mutluluk ve ortak kutlama vesilesi olarak kabul edilen belirli zamanlar için kullanılan bir terimdir. Dinî bayramlarımız iki tanedir. Ramazan ayının sonunda gelen şevval ayının ilk üç günü Ramazan Bayramı; zilhicce ayının on, on bir, on iki ve on üçüncü günleri ise Kurban Bayramı'dır.

Fidye

İhtiyarlık ve şifa ümidi olmayan bir hastalık sebebiyle oruç tutamayan kimselerin, daha sonra bu oruçları kaza etme imkânı bulamamaları durumunda, tutamadığı her güne karşılık verdiği bedeldir.

Fitre (Fıtır Sadakası)

Ramazan Bayramı'na ulaşmanın bir şükrü olarak dinen zengin olan Müslüman'ın, belirli kimselere vermesi vacip olan bir sadakadır.

Hatim

Kur'an-ı Kerim'in baştan sona okunmasıdır.

Hilal

Kameri ayların başlangıcını belirlemek için gökyüzünde gözlemlenen ayın ilk ince kavisli şeklidir.

İftar Duası

Oruç açarken yapılan duadır.

İftar

Güneşin batmasıyla orucun açılmasıdır. İftarı geciktirmemek sünnettir.

Kavram Defteri

İmsak

Orucun başladığı vakittir.

İtikâf

İbadet amacıyla kişinin camide kalmasını ifade eder.

Kadir Gecesi

Kur'an'ın indirilmeye başlandığı gecedir. Bin aydan daha hayırlıdır.

Kaza

Ramazan ayında geçerli bir mazeret (hastalık, yolculuk vb.) sebebiyle tutulamayan veya başlanıp bozulan oruçların, daha sonra gününe gün (1 gün yerine 1 gün) tutulmasıdır.

Kefâret

Ramazan orucunu bilerek bozmanın cezasıdır. İki ay peş peşe oruç tutmaktır.

Mahya

Ramazanda cami minareleri arasına asılan ışıklı yazılardır.

Mukabele

Kur'an'ın karşılıklı okunmasıdır. Ramazanda camilerde yaygın olarak yapılır. Hafızlar okur, dinleyenler takip eder.

Kavram Defteri

Oruç

İmsak vaktinden güneş batıncaya kadar yemekten, içmekten ve bazı davranışlardan uzak durmaktır. Sabah namazı vaktinin girmesiyle başlar. Akşam namazı vaktinin girmesiyle sona erer.

Ramazan

Hicrî takvimin dokuzuncu ayıdır. Kur'an-ı Kerim bu ayda indirilmeye başlanmıştır ve oruç bu ayda farz kılınmıştır.

Sadaka

Gönüllü olarak yapılan yardımdır. Ramazanda artırılması tavsiye edilir.

Sahur

İmsaktan önce yenilen son öğündür. Sahur yemeğinde bereket vardır.

Teravih

Ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan nafile namazdır.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Ramazan ayı Kur'an'ın indirilmeye başlandığı aydır.
- ☐ Oruç sadece aç kalmaktan ibarettir.
- ☐ Unutarak yemek orucu bozar ve kaza gerekir.
- ☐ Teravih namazı ramazan ayına özgü bir namazdır.
- ☐ Fitre, ramazan sonunda verilen bir yardımdır.
- ☐ Kadir Gecesi yüz aydan daha hayırlıdır.
- ☐ Yolcu olan kimse hiçbir durumda oruç tutamaz.
- ☐ Oruç takvaya ulaşmayı amaçlar.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. Oruç, imsak vaktinden _____ vaktine kadar devam eder.
2. Ramazan ayının sonunda verilen maddi yardıma _____ denir.
3. Kur'an'ın indirilmeye başlandığı geceye _____ denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi orucun amacını ifade eder?

A) Aç kalmak.

B) Zayıflamak.

C) Allah'ın rızasını kazanmak.

D) Gelenekleri sürdürmek.

2. Aşağıdakilerden hangisi ramazana özgü bir ibadettir?

A) Sabah namazı

B) Teravih namazı

C) Cuma namazı

D) Zekât

3. Aşağıdakilerden hangisi orucu bozmaz?

A) Bilerek yemek.

B) Sigara içmek.

C) Unutarak su içmek.

D) Bilerek kusmak.

4. Ramazan orucunu bilerek bozmanın cezasına ne denir?

A) Kaza

B) Fidye

C) Kefâret

D) Sadaka

5. Aşağıdakilerden hangisi ramazan sözlüğünde yer alan kavramlardan biridir?

A) İtikâf

B) Teheccüd

C) Hac

D) Kurban

ETKİNLİKLER

SORULARI CEVAPLA

Soruları Cevapla

1. Orucun insana kazandırdığı iki değeri yazınız.

.....

2. Kaza ile kefâret arasındaki fark nedir?

.....

3. Mukabele nedir?

.....

Bende Kalan

Bu bölümde öğrendiklerimi “Oruç kalkandır.” (Buhârî, Savm, 2) hadisi çerçevesinde açıklamam gerekirse

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. BÖLÜM

ZEKÂT İBADETİ

ZEKÂT İBADETİ

Arındıran Paylaşım:

Zekât

Zekât, İslam'ın beş temel esasından biridir. Dinen zengin sayılan Müslümanların, mallarının belirli bir kısmını ihtiyaç sahipleriyle paylaşarak yerine getirdiği ibadettir. Zekât kelimesi sözlükte temizlenmek, arınmak ve artmak anlamlarına gelir. Bu yönüyle zekât, hem malı hem de kalbi arındıran bir ibadettir.

Zekât;

- Kişiyi cimrilikten korur.
- Malı arındırır.
- Kalbi bencillikten temizler.
- Kardeşlik ve dayanışma ruhunu güçlendirir.
- Zengin ile fakir arasında köprü kurar.

Bir Müslüman zekât verdiğinde malı eksilmez; aksine bereketlenir. Çünkü paylaşmak, malı temizler ve çoğaltır.

Zekât, toplumda dengeyi sağlar. İslam dini, zenginlerin malında fakirlerin hakkı olduğunu bildirir. Bu nedenle zekât, fakirlere yapılan bir lütuf değil; bir hak teslimidir.

Zekât, insanın mala olan düşkünlüğünü azaltmada rol oynar. Allah rızası için malını paylaşan insan cimrilikten uzak olur. Hayatın geçici nimetleri arasında kendisine verilen bu rızkın asıl sahibini hatırlar.

Zekâtla Yükümlü Olanlar

Zekât, her Müslüman'a farz değildir. Bu ibadet, belirli şartları taşıyan kimseler için bir sorumluluktur. Çünkü İslam dini, kişiye gücünün yetmeyeceği bir yük yüklemez.

Bir kişinin zekât vermekle sorumlu olması için şu şartları taşıması gerekir:

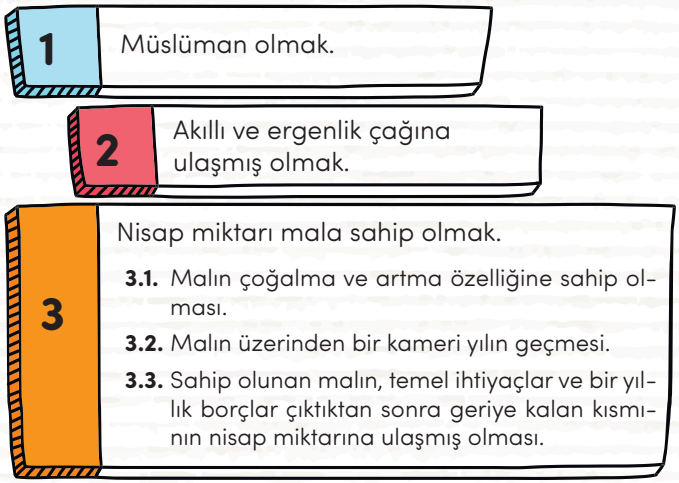

Nisap, zekât için belirlenen zenginlik ölçüsüdür. Bu ölçü 80,18 gram altın veya bu değere denk mal varlığıdır.

Not: Şâfiî mezhebine göre zekâtla yükümlü olmak için ergenlik ve akıl şartı aranmaz; çocuk ve akıl hastasının malından da velisi zekât verir.

Zekât Kimlere Verilir?

1. Fakirler ve Miskinler
2. Zekât Toplamakla Görevlendirilenler
3. Kalpleri İslam'a Isındırılmak İstenenler (Müellefe-i Kulûb)
4. Köleler
5. Borçlular
6. Allah Yolunda Cihat Edenler (Fî Sebîlillah)
7. Yolda Kalmış Olanlar (İbnü's-Sebîl)

Zekât;

- Anne ve babaya,
- Çocuklara ve torunlara,
- Eşe,
- Zengin kimselere verilmez.

Zenginliğin Ölçüsü: Zekât Verilecek Mallar

1. Altın:

24 ayar 80.18 gr. altına sahip olan kişi 1/40 yani %2,5 oranında zekât verir.

2. Gümüş:

24 ayardan 80,18 gram altın değerinde gümüşe sahip olan kişi 1/40 yani %2,5 oranında zekât verir.

3. Para ve Ticaret Malları:

24 ayardan 80,18 gram altın değerinde para veya ticaret malına sahip olan kişi 1/40 yani %2,5 oranında zekât verir.

4. Tarım Ürünleri:

Tarım ürünlerinden verilen zekâta öşür denir. Toprak ürünlerinin öşründe nisap aranmaz.

Sulama, gübre veya ilaçlama gibi doğrudan üretime yönelik masraf yapılarak elde edilen toprak ürünlerinden 1/20 yani %5, böyle olmayan ürünlerden ise 1/10 yani %10 oranında öşür verilir.

Not: Şâfiî mezhebine göre 5 vesk (yaklaşık 650 kg) nisap aranır.

5. Hayvanlar:

40 tane küçükbaş hayvanı olan kişi 1 hayvan zekât verir.

30 tane sığırı olan kişi bir buzağı zekât verir.

5 tane devesi olan kişi 1 koyun zekât verir.

Gönüllü Paylaşım:

Sadaka

Zekât farz bir ibadettir. Ancak İslam dini, yardımlaşmayı sadece zekâtla sınırlı tutmamıştır. Müslüman, imkânı ölçüsünde gönüllü olarak da paylaşır. İşte bu gönüllü yardımlar sadaka ve infak kavramlarıyla ifade edilir.

Sadaka, Allah rızası için yapılan her türlü maddi ve manevi yardımdır. Zekât gibi belirli bir miktarı yoktur. İmkânı olan az ya da çok verebilir. Peygamber Efendimiz (sas) şöyle buyurmuştur: "Her iyilik/güzel iş bir sadakadır." (Buhârî, Edeb, 33)

Peygamber Efendimiz (sas) şöyle buyurmuştur: "Her iyilik/güzel iş bir sadakadır."
(Buhârî, Edeb, 33)

Bu hadis bize şunları öğretir. Sadaka sadece maddi yardımda bulunmak değildir. Birine güzel söz söylemek, arkadaşına yardım etmek, yol üzerindeki bir taşı kaldırmak, yemeğini paylaşmak, tebessüm etmek gibi şeyler de sadakadır.

Bazı sadakalar vardır ki, kişi öldükten sonra da sevabı devam eder. Buna sadaka-i câriye denir. "İnsan ölünce şu üçü dışında amelleri (nin sevabı) kesilir: Sadaka-i câriye (faydası süregelen hayır), faydalanılan ilim, arkasından dua eden hayırlı evlat." (Müslim, Vasiyye, 14) hadisi bu duruma işaret eder. Cami yaptırmak, su kuyusu açtırmak, okul yaptırmak gibi hayırlar buna örnektir.

Neden Paylaşırız? Çünkü paylaşmak;

- Kalbi yumuşatır,
- Cimriliği azaltır,
- Arkadaşlığı güçlendirir,
- Bereketi artırır.

Zekât ve sadaka sadece maddi bir yardım değildir. Aynı zamanda bir ahlak sınavıdır. Yardım ederken kalp kırmak, yapılan iyiliğin değerini azaltır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Ey iman edenler! Sadakalarınızı başa

Hayatla Bağ Kur!

Üzgün bir arkadaşına moral verdiğinde onun yüzünün değiştiğini gördün mü? Bu yalnızca ona değil sana da iyi hissettirir. İşte bu da bir sadakadır.

"Ey iman edenler! Sadakalarınızı başa kakmak ve incitmek suretiyle boşa çıkarmayın."
(Bakara, 2/264)

kakmak ve incitmek suretiyle boşa çıkarmayın." (Bakara, 2/264) Bu ayet insanlara yardım etmek kadar nasıl yardım edileceğinin de önemini vurgular. İhtiyaç sahiplerine yardımda bulunurken şu durumlara dikkat edilmelidir:

- İncitmemek ve başa kakmamak.
- Başkasının görmemesine ve gizliliğe özen göstermek.
- Helal maldan vermek.
- En değerli olan şeyleri paylaşmak.
- Teşekkür beklememek.
- Niyette samimi olmak.

Kavram Defteri

İnfak

Allah'ın hoşnutluğunu kazanma niyetiyle yapılan her türlü harcamadır.

Kameri yıl

Ayın hareketine göre belirlenen takvim yılıdır.

Nisap

Zekât vermeyi gerektiren zenginlik ölçüsüdür.

Öşür

Tarım ürünlerinden verilen zekâta denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Zekât, İslam'ın beş temel esasından biridir.
- ☐ Zekât nafile bir ibadettir.
- ☐ Malı nisap miktarına ulaşmayan kişi zekât vermekle yükümlüdür.
- ☐ Zekât anne ve babaya verilebilir.
- ☐ Sadaka sadece para vermekten ibarettir.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. Zekât vermeyi gerektiren zenginlik ölçüsüne_____ denir.
2. Allah rızası için yapılan her türlü harcamaya _____ denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi zekâtın anlamlarından biridir?

A) Gizlemek.

B) Temizlenmek ve artmak.

C) Azaltmak.

D) Saklamak.

2.Aşağıdakilerden hangisi zekât verilecek kişiler arasında değildir?

A) Fakir

B) Borçlu

C) Zengin

D) Yolda kalmış kişi

3. Zekâtın farz olması için aşağıdakilerden hangisi gerekir?

A) Araç sahibi olmak.

B) Nisap miktarına ulaşmak.

C) Ev sahibi olmak.

D) Çalışıyor olmak.

4. Aşağıdakilerden hangisi sadaka-i câriyeye örnektir?

A) Birine borç vermek.

B) Günlük harçlık vermek.

C) Su kuyusu açtırmak.

D) Arkadaşa kalem vermek.

Bende Kalan

Bu Bölümde Aklımda Kalanlar

7. BÖLÜM

HAC İBADETİ

HAC İBADETİ

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır."
(Âl-i İmrân, 3/97)

Kutsal Yolculuk:

Haccın Anlam ve Önemi

Hac, belirli bir zamanda, belirli şartları taşıyan Müslümanların Kâbe'yi ve çevresindeki kutsal mekânları ziyaret ederek yerine getirdiği farz bir ibadettir. İslam'ın beş temel esasından biridir.

Hac;

- Müslümanların birlik ve beraberliğini gösterir,
- İnsanlara kulluk noktasında eşitlik bilinci kazandırır,
- İnsanların benlik duygusundan kurtulmasına vesile olur,
- Sabır, fedakârlık ve teslimiyet öğretir,
- Günahların affına vesile olur,
- Manevi olarak yenilenmeye vesile olur,
- Mahşeri hatırlatan bir provadır.

Biliyor muydun?

Hac ayları, hac vazifelerinin başlayıp devam ettiği şevval, zilkade ayları ile zilhiccenin ilk on günüdür. Hac, bu aylarda yapılır.

Haccın Farziyeti

Hac, şartlarını taşıyan her Müslüman için ömürde bir defa farzdır. Bu ibadet, belirli şartları taşıyan kimseler için bir sorumluluktur.

Haccın Farz Olmasının Şartları

1. Müslüman olmak.
2. Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış olmak.
3. Hür olmak.
4. Sağlıklı olmak.
5. Maddi imkâna sahip olmak.

Haccın Farzları

1. İhrama girmek.
2. Arafat'ta vakfe yapmak.
3. Kâbe'yi tavaf etmek.

Sen Ne Dersin?

Milyonlarca insanın aynı kıyafetle, aynı yerde, aynı ibadeti yapmasının önemi nedir?

Mukaddes Duraklar:

Hac ile İlgili Kavramlar ve Mekânlar

Hac ibadeti, belirli mekânlarda belirli ibadetleri yerine getirmektir. Bu mekânlara ve hacca özel kavramlara dair önemli bilgiler şunlardır:

Kâbe: Mekke'de bulunan ve yeryüzünde Allah'a ibadet için yapılan ilk mabettir. Müslümanlar namazda da Kâbe'ye yönelirler.

İhram: Hac veya umre yapan kimseye normal durumlarda helal olan bazı davranışların haram kılınmasıdır. Ayrıca hac veya umreye başlarken erkeklerin giydiği özel kıyafettir. Kadınların ihramı, tesettürü sağlayan herhangi bir kıyafettir.

Telbiye: İhrama girenlerin lebbeyk şeklinde başlayan zikir cümlelerini söylemesidir. "Lebbeyk, Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek." (Rabbim! Davetine sözüm ve özümle tekrar tekrar icabet ettim, emrine boyun eğdim. Rabbim! Senin davetine icabet boynumun borcudur. Senin eşin ve ortağın yoktur. Rabbim! Bütün varlığımla sana yöneldim; hamd senin, nimet senin, mülk senindir. Senin eşin ve ortağın yoktur).

Mescid-i Haram: Kâbe'nin içinde bulunduğu ve onu kuşatan mescittir.

Tavaf: Kâbe'nin etrafında usulüne uygun biçimde yedi defa dönmektir.

Safa ve Merve: Arasında sa'y yapılan iki tepedir.

Sa'y: Safa ile Merve tepeleri arasında yedi kez gidip gelmektir. Hz. Hâcer validemizin su arayışını hatırlatır.

Arafat: Mekke'nin güneyinde düz bir alanın adıdır. Haccın rükünlerinden olan vakfe, zilhiccenin 9. günü Arafat'ta yerine getirilir.

Müzdelife: Arafat ile Mina arasında yer alan, Arafat vakfesinden sonra ikinci vakfenin yapıldığı bölgedir.

Mina: Mekke'de şeytan taşlama (cemre) ibadetinin yapıldığı yerdir.

Mîkat: Mekke'ye gidenlerin veya hac ve umre yapacakların ihrama girecekleri noktalardır.

Okuma Parçası

Safâ ve Merve Arasında Telaşlı Bir Anne

Hac ve umre ibadetinde yapılan sa'y, Safâ ve Merve Tepeleri arasında gidip gelmek anlamına gelir. Bu ibadet, Hz. İbrâhim'in eşi Hz. Hâcer ve oğlu Hz. İsmâil ile ilgili önemli bir hatırayı yaşatır.

Hz. İbrâhim, Allah'ın emriyle eşi Hz. Hâcer'i ve küçük oğlu İsmâil'i Mekke'de, o zamanlar ıssız ve susuz bir vadi olan bir yere bıraktı. Yanlarında yalnızca az miktarda su ve yiyecek vardı. Bir süre sonra su tükenince Hz. Hâcer oğlunun susuzluktan zorlandığını gördü ve su aramak için çevreye bakındı.

Yakındaki iki tepe olan Safâ ve Merve arasında koşarak gidip gelmeye başladı. Bir umutla çevrede su veya bir insan arıyordu. Hz. Hâcer bu iki tepe arasında yedi kez gidip geldi. Tam bu sırada Allah'ın bir lütfu olarak küçük İsmâil'in bulunduğu yerden zemzem ortaya çıktı.

İşte hac ve umre ibadetinde yapılan sa'y, Hz. Hâcer'in bu sabrını, çabasını ve Allah'a olan güvenini hatırlamak içindir. Müslümanlar Safâ ile Merve arasında yürüyerek hem bu olayı anar hem de Allah'a olan teslimiyetlerini ifade ederler.

Biliyor muydun?

Hac ile Umre Arasındaki Temel Farklar

Hac, yılın belirli günlerinde yapılır. Umre ise yılın her zamanında yapılabilir.

Hacda Arafat vakfesi, Müzdelife vakfesi, şeytan taşlama ibadetleri vardır, umrede yoktur.

Hac farzdır, umre sünnettir.

Kutlu Ziyaret:

Umre İbadeti

Umre, belirli bir zamana bağlı olmaksızın ihramlı olarak Kâbe'yi tavaf edip Safâ ile Merve arasında sa'y yapmak suretiyle eda edilen ibadettir. Hac gibi farz değildir; ancak büyük sevap kazandırır. Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur: "İki umre, aralarında işlenen günahlara kefârettir. (Allah tarafından) kabul gören haccın karşılığı ise ancak cennettir." (Buhârî, Umre, 1) Bu hadis, umrenin manevi arınma yönünü göstermektedir.

Umre ibadeti şu temel ibadetlerden oluşur:

1. Niyet ederek ihrama girmek.
2. Telbiye getirmek.
3. Kâbe'yi tavaf etmek.
4. Safâ ile Merve arasında sa'y yapmak.
5. Saçları tıraş etmek veya kısaltmak.

Not: Şâfiî mezhebine göre umre, ömürde bir defa farzdır.

Hac ve Umre İbadetinin İnsan ve Toplum Üzerindeki Etkisi

Hac ve umre, insanı hem bireysel hem toplumsal açıdan geliştiren büyük bir ibadettir. Bu ibadet sayesinde Müslüman;

- Farklı ülkelerden ve kültürlerden gelen insanlarla tanışır,
- Sabretmeyi öğrenir,
- Bir grup hâlinde hareket etmeyi tecrübe eder,
- Sahip olduğu nimetlerin değerini daha iyi anlar,

- Peygamberimizin yaşadığı ve iz bıraktığı mekânları görerek bilinç ve şuur kazanır,
- Müslümanların tek bir ümmet olduğunu ve kardeş olduklarını yeniden hatırlar.

Hac yolculuğu, insana sadece ibadet yaptırmaz; aynı zamanda karakter kazandırır. Kalabalık ortamda sabretmek, yardımlaşmak ve düzenli hareket etmek kişiyi olgunlaştırır.

Arafat'ta milyonlarca insanın aynı anda dua etmesi, ümmet bilincini güçlendirir. İhram giyildiğinde herkes eşit olur; zengin-fakir, makam-mevki farkı ortadan kalkar. Böylece Müslüman, gerçek üstünlüğün takvada olduğunu daha iyi kavrar.

Hacdan dönen kişi, hayatına daha bilinçli devam etmeye çalışır. Çünkü hac, sadece bir yolculuk değil; insanın kalbinde yeşermeye başlayan bir tohumdur.

Hac, sadece bireyin değil, toplumun da dönüşmesine katkı sağlar. Çünkü hacdan dönen kişi, yaşadığı tecrübeyi hayatına ve çevresine taşır.

Hac, bireyi değiştirir; değişen birey de toplumu değiştirir.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Hac, İslam'ın beş temel esasından biridir.
- ☐ Hac her Müslüman'a her yıl farzdır.
- ☐ Umre sadece belirli aylarda yapılır.
- ☐ İhram sosyal farklılıkları ortadan kaldırır.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. Hacda Safâ ile Merve arasında gidip gelmeye _____ denir.
2. Hac ibadeti sırasında erkeklerin giydiği özel kıyafete _____ denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Haccın vakfesi hangi ayda yapılır?

A) Ramazan

B) Zilhicce

C) Muharrem

D) Receb

2. Aşağıdakilerden hangisi haccın farz olma şartlarından biridir?

A) Zengin bir ülkede yaşamak.

B) Yol güvenliğinin bulunması.

C) Ev sahibi olmak.

D) Çok yaşlı olmak.

3. Aşağıdakilerden hangisi hac ile umre arasındaki farklardan biridir?

A) İhram giymek.

B) Telbiye getirmek.

C) Arafat vakfesi.

D) Tavaf etmek.

Bende Kalan

Hacca veya umreye giden bir büyüğün ile yaşadığı duyguları, heyecanları ve unutamadığı anıları üzerine bir sohbet gerçekleştirip sende bıraktığı hisleri yazar mısın?

8. BÖLÜM

KURBAN İBADETİ

KURBAN İBADETİ

"Onların ne etleri Allah'a ulaşır ne de kanları, O'na ulaşacak olan sadece sizin takvanızdır.
(Hac, 22/37)

Teslimiyetin Sembolü:

Kurban

Kurban; Allah'a yaklaşmak niyetiyle, belirli şartları taşıyan bir hayvanı usulüne uygun şekilde kesmektir. "Kurban" kelimesi, "yaklaşmak" anlamına gelen kurbet kökünden gelir. Bu yönüyle kurban, Allah'a yakınlaşmak için yapılan bir ibadetdir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Onların ne etleri Allah'a ulaşır ne de kanları, O'na ulaşacak olan sadece sizin takvanızdır. (Hac, 22/37) Bu ayet, kurbanın asıl amacının uzun bir süre et yemek değil; takva ve teslimiyet olduğunu gösterir.

Kurban ibadeti, Hz. İbrâhim'in Allah'a olan teslimiyetini ve oğlu Hz. İsmâil'in itaatini hatırlatır. Hz. İbrâhim, Allah'ın emrine tam bir bağlılık göstermiş, Allah da bu teslimiyetine karşı büyük bir mükâfatla karşılık vermiştir.

Okuma Parçası

Hz. İbrâhim'in Teslimiyeti, Hz. İsmâil'in İtaati

Hz. İbrâhim, Allah'a olan bağlılığı ve teslimiyetiyle tanınan büyük bir peygamberdi. Yıllarca çocuğu olmamıştı. Yaşlılık döneminde Allah ona bir evlat müjdeledi: Hz. İsmâil.

Hz. İsmâil, babasının çok sevdiği bir çocuktu. Bir gün Hz. İbrâhim rüyasında oğlunu Allah için kurban ettiğini gördü.

Peygamberlerin rüyaları diğer insanlardan farklıdır. Hz. İbrâhim bunun Allah'ın bir emri olduğunu düşündü. Bu çok zor bir imtihandı. Çünkü insanın dünyada en çok sevdiği kişilerden biri çocuğudur.

Hz. İbrâhim durumu oğluna anlattı: "Çocuk, babasıyla beraber iş güç tutacak yaşa gelince babası ona, 'Yavrucuğum' dedi, 'Rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm, düşün bakalım sen bu işe ne diyeceksin?'" (Sâffât, 37/102)

Hz. İsmâil'in cevabı ise teslimiyetin en güzel örneğiydi: "Dedi ki: 'Babacığım! Sana buyurulanı yap, inşallah beni sabredenlerden biri olarak bulacaksın.'" (Sâffât, 37/102)

Baba ve oğul, Allah'ın emrine boyun eğdiler. Hz. İbrâhim oğlunu kurban etmek üzereyken Allah onların teslimiyetini gördü ve Hz. İsmâil'in yerine bir koç gönderdi.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "'Ey İbrâhim!' diye ona seslendik, 'Tamam, rüyanı gerçekleştirmiş oldun.' İşte iyileri biz böyle ödüllendiririz. Bu, kesinlikle apaçık bir imtihandı. Biz, (oğlunun canına) bedel olarak ona iri bir kurbanlık verdik." (Sâffât, 37/104-107).

Böylece Hz. İbrâhim ve Hz. İsmâil bu büyük imtihanı başarıyla geçmiş oldular.

Biliyor muydun?

Hanefî mezhebine göre kurban kesmek vaciptir. Şâfiî mezhebine göre kurban kesmek sünnet-i müekkededir.

Hayatla Bağ Kur!

Bir bayram sabahı ihtiyaç sahibi bir aileye kurban eti götürdüğünü hayal et. Kapıyı açtıklarında yüzlerinde oluşan sevinci görmek seni de mutlu edecektir. Kurban ibadeti sadece bir hayvanı kurban etmek değildir; paylaşmayı, yardımlaşmayı ve başkalarını düşünmeyi öğretir. Sen de elindekileri başkalarıyla paylaşarak hem onların yüzünü güldürebilir hem de kalbinde güzel bir mutluluk hissedebilirsin.

Kimler Kurban Keser?

- Akıl sağlığı yerinde,
- Büluğa ermiş,
- Temel ihtiyaçları ve borçları haricinde nisap miktarı mala sahip olup seferi olmayan her Müslüman.

Paylaşmanın Bereketi:

Kurban İbadetinin İnsan ve Toplum Üzerindeki Etkisi

Kurban ibadeti, sadece bireysel bir kulluk göstergesi değildir. Aynı zamanda toplumda yardımlaşmayı, paylaşmayı ve kardeşliği güçlendiren önemli bir ibadettir. Kurban;

- Allah'a olan itaati artırır,
- Paylaşma bilinci kazandırır,
- Şükür bilinci oluşturur,
- Bencilliği azaltır,
- Toplumsal bağları kuvvetlendirir,
- Fedakârlık bilinci oluşturur.

9. BÖLÜM

TÖVBE VE DUA

TÖVBE VE DUA

Yeniden Başlamak:

Tövbe

Tövbe; yapılan bir hatadan dolayı pişman olmak, o hatayı terk etmek ve bir daha yapmamaya karar vererek Allah'tan bağışlanma dilemektir. "Tövbe" kelimesi, "geri dönmek" anlamına gelir. Yani insanın yanlış yoldan dönerek doğruya yönelmesidir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah'a tövbe edin. Umulur ki Rabbiniz kötülüklerinizi örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlerine koyar." (Tahrîm, 66/8) Bu ayet, tövbenin sadece sözle değil; kalpten, samimi ve kararlı olması gerektiğini gösterir.

Bir tövbenin kabul olabilmesi için;

- Günah işlediğine pişman olmak,
- İşlediği günahı terk etmek,
- Günahı bir daha işlememeye söz vermek,
- İşlenen günah kul haklarıyla ilgili ise hak sahibi ile helalleşmek gerekir.

Tövbe Neyi Öğretir?

- İnsan hatasız değildir.
- Önemli olan hatada ısrar etmemektir.

Sen Ne Dersin?

Birisi sana karşı bir hata yaparsa ve sonrasında senden özür dilemezse ne hissedersin?

- Allah (cc) çok affedicidir ve kullarının hatalarından vazgeçip O'na yönelmesini sever.

Peygamber Efendimiz (sas) şöyle buyurmuştur: "Günahtan tövbe eden kimse, hiç günahı olmayan kimse gibidir." (İbn Mâce, Zühd, 30)

Kalbin Konuşması:

Dua

Dua; insanın Allah'a yönelerek O'ndan istemesi, O'na sığınması ve O'nunla konuşmasıdır. Dua sadece bir şey talep etmek değildir. Aynı zamanda Allah'ı anmak, O'na şükretmek ve O'na güvenmektir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah şöyle buyurur:

"Bana dua edin, duanızı kabul edeyim." (Mü'min, 40/60) Bu ayet, Allah'ın kullarının duasına değer verdiğini ve onları geri çevirmediğini gösterir.

Dua Neyi Gösterir?

- Allah'a olan güvenimizi,
- O'na muhtaç olduğumuzu,
- Yalnız olmadığımızı,
- Her işte O'na yöneldiğimizi gösterir.

Dua eden kişi, kalbini Allah'a açar. Sevinçte de sıkıntıda da O'na yönelir. Peygamber Efendimiz (sas) her hâlinde dua ederdi. Namaz, oruç ve diğer ibadetlerde de dua vardır. Çünkü dua, kul ile Allah (cc) arasındaki en samimi bağdır.

Hayatla Bağ Kur!

Bir gün en sevdiğin arkadaşına farkında olmadan kırıcı bir söz söyledin. O an bir şey fark etmedin ama onun sessizleştiğini görünce üzüldüğünü anladın. Sonra hatanı fark edip yanına gittin, özür diledin ve gönlünü almaya çalıştın. Bir süre sonra tekrar eskisi gibi gülüp konuşmaya başladınız. Hata yapılabilir ama önemli olan hatayı fark edip düzeltmektir. Özür dilemek ve telafi etmeye çalışmak hem arkadaşlığımızı güçlendirir hem de kendimizi daha iyi hissettirir.

Duanın Önemi ve Adabı:

Edeple Yapılan Yakarış

Dua, Allah (cc) ile kurduğumuz en samimi bağdır. Bu yüzden dua ederken hem kalbimizin hem de davranışlarımızın özenli olması gerekir. Duanın bir adabı, yani güzel bir yapılış şekli vardır.

Duanın Adabı:

Nasıl Dua Etmeliyiz?

1. Samimi olmak.

Dua gösteriş için değil, içtenlikle yapılmalıdır.

2. "Elhamdülillah" gibi Allah'a hamd ve "Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed" gibi Peygambere salavat ile başlamak.

Dua öncesi Allah'a hamdetmek ve Peygamberimize salavat getirmek güzel bir edeptir.

3. Güzel sözlerle dua etmek.

Duada uygunsuz ifadeler kullanılmaz.

4. Israrla ve ümitle dua etmek.

"Nasıl olsa kabul olmaz." düşüncesiyle dua edilmez.

5. Helal lokma ile beslenmek.

Helal kazanç ve temiz bir hayat, duanın kabulüne vesiledir.

6. Kul hakkına dikkat etmek.

Biliyor muydun?

İnsanın kendi kendine dua etmesi kadar, başkalarından dua alması da önemlidir. Hastaların, din kardeşinin ettiği dua, anne babanın çocuklarına yaptığı dua ile misafirin, yolcunun ve mazlumun duaları da kabul olunacak dualar arasında zikredilmiştir.

Her An O'nunla:

Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Dua Edilir?

Dua etmek için özel bir zaman ya da mekân şart değildir. İnsan, Allah'a her an ve her yerde dua edebilir. Çünkü Allah, kullarına çok yakındır. Tıpkı havanın her yerde

bulunması gibi... Ama bazı yerlerde hava daha temiz ve ferah hissedilir. Bazı zamanlar da dua için daha faziletli kabul edilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Namazlardan sonra,
- Secde hâlinde,
- Ezan ile kamet arasında,
- Cuma vaktinde,
- Ramazan ayında,
- Kadir Gecesi'nde,
- Seher vakitlerinde (gecenin son üçte biri).

! Dua etmek için özel bir mekân şart değildir. Evde, okulda, camide, yolculukta her an her yerde dua edilebilir. Ancak Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebevî, Mescid-i Aksâ ve camiler gibi bazı mekânlar daha faziletlidir.

Fakat unutulmamalıdır ki Allah her yerdedir ve her duayı işitir.

Dua Ederken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

- Acele etmemeliyiz.
- "Dua ettim ama kabul olmadı." dememeliyiz.
- Sabırlı ve ümitli olmalıyız.
- Hem dünya hem ahiret için dua etmeliyiz.
- Sadece kendimiz için değil herkes için dua etmeliyiz.

Allah Resûlü (sas) dua edeceğinde bazen kıbleye yönelir, bazen koltuk altı görünecek kadar ellerini kaldırır, bazen avuçlarını açarak, bazen de avuçlarını birleştirerek içtenlikle dua ederdi. Dua ettikten sonra ellerini mutlaka yüzüne sürer ve ashabına da bunu tavsiye ederdi. Duayı "âmin" (Duanın kabulünü temenni etmek niyetiyle sonunda söylenen bitiriş sözü) diyerek bitirmeye önem verirdi. (İbn Mâce, Duâ, 13)

Biliyor muydun?

Dua Arapça yapılabileceği gibi kişi kendi dilinde de dua edebilir. Önemli olan samimiyettir.

Rabbimizin Öğrettiği Yakarışlar:

Kur'an'dan Dua Örnekleri

Kur'an-ı Kerim'de pek çok dua örneği vardır. Bu dualar, peygamberlerin ve müminlerin Allah'a nasıl yöneldiklerini gösterir. Kur'an'daki dualar hem dünya hem de ahiret mutluluğunu istemeyi öğretir.

1. Hz. Âdem'in duası

"Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!" *(A'râf, 7/23)*

2. Hz. Nûh'un duası

"Rabbim! Beni, annemi, babamı, inanmış olarak evime girenleri, mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla, zalimleri ise daima helâk et." *(Nûh, 71/28)*

3. Hz. İbrâhim'in duası

"Rabbim! Burayı güvenli bir şehir yap, halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları da çeşitli ürünlerle rızıklandır." *(Bakara, 2/126)*

"Rabbim! Beni ve soyumdan gelecek olanları namazı devamlı kılanlardan eyle. Rabbimiz! Duamı kabul et. Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve müminleri bağışla." *(İbrâhîm, 14/40-41)*

4. Hz. Yûsuf'un duası

"Ey Rabbim! Bana iktidar verdin ve bana rüyaların yorumunu da öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yönetip himaye eden sensin. Müslüman olarak canımı al ve beni iyi kulların arasına kat!" *(Yûsuf, 12/101)*

5. Hz. Mûsâ'nın duası

"Rabbim! Gönlüme ferahlık ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden düğümü çöz." *(Tâhâ, 20/25-27)*

6. Hz. Yûnus'un duası

"Senden başka hiçbir ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben kötü işler yapmışım!" *(Enbiyâ, 21/87)*

7. Hz. Süleyman'ın duası

"Ey Rabbim! Gerek bana gerekse anne babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya beni muvaffak kıl. Rahmetinle beni iyi kullarının arasına kat!" *(Neml, 27/19)*

8. Müminlerin Duaları

"Ey Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, öteki dünyada da iyilik ver; bizi cehennem azabından koru." *(Bakara, 2/201)*

"Rabbimiz! Unutur veya yanılırsak bizi cezalandırma! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme! Üstesinden gelemeyeceğimiz şeyleri boynumuza borç kılma! Bizi bağışla, ayıplarımızı ört ve bize rahmetinle muamele buyur! Sen bizim sahibimiz ve yardımcımızsın; artık inkârcı topluluğa karşı bize yardım et!" *(Bakara, 2/286)*

"Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin. Rabbimiz! Muhakkak sen insanları geleceğinde asla şüphe olmayan bir günde toplayacaksın. Şüphesiz Allah sözünden dönmez." *(Âl-i İmrân, 3/8-9)*

"Rabbimiz! Doğrusu biz 'Rabbinize inanın!' diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et. Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vadettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden caymazsın." *(Âl-i İmrân, 3/193-194)*

"Rabbim! Bana ve anne babama lütfettiğin nimete şükretmeye, razı olacağın işleri yapmaya beni muvaffak kıl. Benden gelecek nesli hayırlı eyle. Dönüp kapına başvurdum ve ben şüphesiz sana boyun eğenlerdenim!" *(Ahkâf, 46/15)*

Peygamber Efendimizden Dua Örnekleri

Peygamber Efendimiz (sas), hayatının her anında dua ederdi. Sevinçte, sıkıntıda, yolculukta, hastalıkta... Her durumda Allah'a yönelirdi. Onun duaları hem anlamlı hem de derin mesajlar içerir.

Sevgili Peygamberimiz (sas), **sabah uyandığında** "Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Dönüş yine O'nadır." (Dârimî, İsti'zân, 53); **gece yatağına yattığında** ise, "Sığınacak yeri ve ihtiyacını giderecek kimsesi olmayan niceleri varken; bizi yediren, içiren, ihtiyaçlarımızı gideren ve bizi barındıran Allah'a hamdolsun." (Tirmizî, Deavât, 16) diye dua ederdi.

Bir iş yapmak istediğinde, "Allah'ım! Bana hayırlısını ver ve benim için en uygun olanı seç." (Tirmizî, Deavât, 85) diye niyazda bulunurdu.

Yolculuğa çıkarken de binitine biner ve üç kez tekbir getirdikten sonra, "Hiçbir şekilde sahip olamayacakken, bu biniti bizim hizmetimize veren Allah'ı tenzih ederim. Şüphesiz ki biz Rabbimize tekrar döneceğiz." (Müslim, Hac, 425) diye dua ederdi.

Evinden çıkarken şöyle dua ederdi: "Bismillah! Allah'ım! Ayağımın kaymasından veya kaydırılmasından, sapmaktan veya saptırmaktan, haksızlık etmekten veya haksızlığa uğramaktan, kaba/cahilce davranmaktan ya da davranılmaktan sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Edeb, 102-103)

Tuvalete giderken de "Görünen ve görünmeyen pisliklerden Allah'a sığınırım." derdi. (Buhârî, Vudû', 9)

Yemek yediği zaman "Hamd, bizi yediren, içiren ve Müslüman kılan Allah'a mahsustur." (Tirmizî, Deavât, 55) diye dua ederdi.

Yeni bir elbise giydiğinde şöyle dua ederdi: "Rabbim, hamd sanadır, onu bana sen giydirdin. Senden onun hayırlı olmasını ve güzel işlerde kullanılmasını istiyorum. Onun şerrinden ve kötü işlerde kullanılmasından da sana sığınıyorum." (Ebû Dâvûd, Libâs, 1)

Bunların haricinde Peygamberimizin yaptığı pek çok dua bulunur:

"Allah'ım! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!" (Ebû Dâvûd, Vitr, 26)

"Allah'ım! Beni affet, bana merhamet et, bana hidayet ve afiyet ver ve beni rızıklandır." (Müslim, Zikir, 35)

"Biriniz aksırdığı zaman "Elhamdülillah" desin. Mümin kardeşi veya arkadaşı da ona "Yerhamükellah" (Allah sana merhamet etsin.) diyerek karşılık versin. Diğeri de cevap olarak "Yehdîkümullahu ve yuslihu bâleküm." (Allah sizlere hidayet eylesin ve hâlinizi, işinizi iyileştirsin.) desin." (Buhârî, Edeb, 126.)

"Ey kalpleri bir hâlden bir hâle çeviren Rabbim, benim kalbimi dinin üzere sabit kıl." (Tirmizî, Deavât, 89)

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Tövbe, sadece "pişmanım" demekten ibarettir.
- ☐ Kul hakkı varsa tövbenin kabulü için helalleşmek gerekir.
- ☐ Dua sadece zor zamanlarda yapılır.
- ☐ Duada acele etmek doğru bir davranıştır.
- ☐ Dua yalnızca Arapça yapılmalıdır.

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi tövbenin şartlarından biri değildir?

A) Günahı terk etmek.

B) Pişman olmak.

C) Günahı tekrar yapmaya niyet etmek.

D) Kul hakkı varsa helalleşmek.

2. Aşağıdakilerden hangisi duanın adabındandır?

A) Gösteriş için dua etmek.

B) Umutsuz olmak.

C) Allah'a hamd ile başlamak.

D) Acele etmek.

Bende Kalan

Bu bölümde ezberlediğim ve hayatım boyunca tekrarlayacağım dualar

10. BÖLÜM

GÜNLÜK HAYAT REHBERİ SOSYAL HAYAT FIKHI

GÜNLÜK HAYAT REHBERİ:

Sosyal Hayat Fıkhı

"Hiç kimse elinin emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir rızık asla yememiştir. Allah'ın peygamberi Dâvûd (as) da kendi elinin emeğini yerdi."

(Buhârî, Büyû, 15)

Helal Lokma, Temiz Vicdan:

Alışverişte Dürüstlük ve Helal Kazanç

İslam dini, sadece ibadetleri değil; günlük hayattaki davranışları da düzene koyar. Alışveriş insanın günlük hayatında sıkça yaptığı bir iştir. Bu yüzden alışverişte dürüstlük ve helal kazanç büyük önem taşır.

Alışveriş yapılırken hem alıcı hem de satıcı dürüst olmalıdır. Dürüstlük, malın bir kusuru varsa bunu saklamamak, eksik veya bozuk ürün satmamak veya bir şeyi daha ucuza satın alabilmek için yalan söylememektir. Rabbimiz, "Ölçüyü, tartıyı adaletle tam yapın; insanların mallarının değerini düşürmeyin (Hûd, 11/85)" buyurmuştur.

Helal kazanç ise dinin yasaklamadığı yollarla elde edilen kazançtır. Hile, yalan, aldatma, hırsızlık, kumar ve faiz gibi yollarla emeksiz elde edilen kazanç haramdır. Müslüman'ın rızkını alın teri ile emek sarf ederek helal yollardan kazanması bir sorumluluktur. Çünkü elde edilen ve harcanan her bir kazancın ahirette hesabı verilecektir.

Alışverişte Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Doğru bilgi vermek.
- Kusuru gizlememek.
- Ölçü ve tartıda hile yapmamak.
- Fahiş fiyat uygulamamak.
- Kul hakkına girmemek.
- Yalan söylememek.
- Helal kazanmaya dikkat etmek.
- İsraf etmekten kaçınmak.
- İhtiyaç fazlasını almamak.

Dürüstlük, güvenin temelidir. İnsanlara karşı doğru davranmak bizim sorumluluklarımız arasındadır ve böyle davranmak bizi Allah katında değerli kılar.

Ölçülü ve Zarif:

İslam'da Giyim Kuşam

Giyim kuşam, insanın hem kendisine hem de topluma karşı sorumluluğunu yansıtır. Giyinme coğrafyalara, mevsimlere, kültürlere veya cinsiyete göre değişiklik gösterir. İslam dini, giyinmeye bir ölçü getirir, temiz ve düzenli giyinmeyi teşvik eder.

İslam dininin giyinme konusundaki temel sınırlarına avret denir. Avret, insan vücudunda açılması helal olmayan, namazda ve namaz dışında örtülmesi farz ve başkalarının bakması haram olan yerleri ifade eder.

Avret yerlerinin sınırları erkeğe ve kadına göre değişir. Örtünmede asgari sınırlar şöyledir:

- Erkeğin avret yeri, göbekle diz kapağı arasıdır.
- Kadınların, mahremi olmayan erkeklerin yanında el,

Hayatla Bağ Kur!

Her zaman alışveriş yaptığın ve güvendiğin marketten meyve aldın. Eve geldiğinde ise meyvelerin eksik tartıldığını fark ettin. İlk başta şaşırdın, sonra da üzüldün. "Demek ki bana karşı dürüst davranılmadı." diye düşündün ve o markete olan güvenin sarsıldı. Hatta bir daha oradan alışveriş yapmak istemedin. İçinden, "Keşke böyle yapmasalardı." diye geçirdin.

Şimdi kendine sor. İnsanların senin hakkında da böyle düşünmesini ister miydin? Güven kaybetmenin ne kadar kolay olduğunu bildiğin hâlde aynı hatayı yapar mıydın?

Biliyor muydun?

Mahrem kelimesi, kendileriyle evlenilmesi dinen yasaklanmış olan belli derecelerdeki akrabayı ifade eder. Namahrem ise kendisiyle nikâh yapılabilen herkestir.

Kadın için evlenilmesi yasak olan (mahrem) erkek akrabalar şunlardır:
Babası (öz ve üvey), dedeleri, oğulları, torunları, kocasının önceki hanımından olan oğulları, erkek kardeşleri, kardeşlerinin oğulları (yeğenleri), amcaları, dayıları, kayınpederi, damatları, süt kardeşleri, sütbabaları, süt torunları, süt amcaları, süt dayıları, süt dedeleri, süt yeğenleri.

Erkek için evlenilmesi yasak olan (mahrem) kadın akrabalar genel olarak şunlardır:
Annesi (öz ve üvey), neneleri, kızları, torunları, kız kardeşleri, halaları, teyzeleri, kardeşlerinin kızları (yeğenleri), kayınvalidesi, hanımının önceki kocasından olan kızları, oğlunun hanımı, sütannesi, süt kardeşleri, süt teyzeleri, süt halaları, süt neneleri, süt yeğenleri.

yüz ve ayak dışında kalan bütün bedenini örtmesi gerekir. Şafii mezhebine göre ayak da örtülmelidir.

- Kadınların diğer kadınlara karşı avret yeri, diz kapağı ile göbek arasıdır.
- Zaruret olmadan bu yerlerin dışındaki bölgelerin gösterilmesi caiz değildir. Yani dinen uygun görülmemiş, izin verilmemiştir.

Bir kıyafetin örtü olarak değerlendirilmesi için de bazı şartlar vardır. Kıyafet;

- Vücut hatlarını belli etmemeli,
- Teni göstermemeli,
- Dar ve şeffaf olmamalıdır.

İslam dininde giyim kuşam noktasında bazı sınırlamalar da söz konusudur:

- Kıyafet seçilirken gösteriş ve israftan kaçınılmalıdır.
- Kadın ve erkeğin kendine özgü kimliğini koruması önemlidir. Bu sebeple İslam, kadınların erkeklere, erkeklerin de kadınlara benzemesini yasaklamıştır. Kıyafet seçerken bu hususa dikkat edilmelidir.
- İslam dini ile alay eden, dini hafife alan, şirk unsurları içeren, belirli bir dine ait semboller içeren kıyafetleri giymek yasaklanmıştır.
- Erkeklerin ipek elbise giymesi ve altın takı kullanması yasaklanmıştır.
- Vücuda dövme yaptırmak ve sırf estetik kaygılarla operasyon yaptırmak yasaklanmıştır.

Ölçülü Neşe:

İslam'da Oyun ve Eğlence

İslam dini, insanın sadece çalışmasını değil; dinlenmesini,

eğlenmesini ve mutlu olmasını da önemser. Peygamber Efendimiz (sas), çocuklarla ilgilenmiş, onlarla şakalaşmış ve oyunlarına değer vermiştir. Yüzmeyi, ok atmayı ve ata binmeyi teşvik etmiştir. Oyun ve eğlence, insanın ruhunu dinlendirir ve sosyal ilişkilerini güçlendirir. Ancak her konuda olduğu gibi eğlencede de ölçü önemlidir.

Oyun ve eğlence;

- İslam dininin yasakladığı günahları içermemeli,
- Başkalarını rahatsız etmemeli,
- Kul hakkına girmemeli,
- İbadetleri, ödevleri ve diğer sorumlulukları aksatmamalı,
- Oyun ve eğlencede aşırıya kaçılmamalıdır.

Kumar, şans oyunları, uyuşturucu, alkol vb. yasakları içeren; kötü alışkanlıklara götüren her türlü oyunu oynamak günahtır. Bu tür eğlenceler hem bireye hem topluma zarar verir. Az veya çok bir para karşılığında oynanması, bir oyunu kumar olmaktan çıkarmaz.

Eğlenmek, öğrenmek veya dinlenmek için müzik dinlerken de bazı durumlara dikkat etmek gerekir. Müzikleri seçerken, içerisinde dinimizin yasakladığı kelime ve sözcüklerin bulunmamasına, kişiyi kötü duygu ve düşüncelere götürmemesine dikkat edilmelidir.

Günümüzde oyun denildiğinde akla gelen ilk tür dijital oyunlardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte dijital oyunlar hayatımızın önemli bir parçası hâline gelmiştir.

Dijital oyunlar doğru ve ölçülü kullanıldığında bazı faydalar sağlayabilir. Örneğin dikkat geliştirme, hızlı düşünme, problem çözme ve strateji kurma gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlayabilir. Ancak uygun olmayan oyunlar ve uzun süreli kullanım bazı olumsuz sonuçlara da yol açmaktadır.

Özellikle şiddet, korku, ırkçılık veya ahlaka aykırı unsurlar içeren oyunlar insanın ruh dünyasını olumsuz etkiler. Ayrıca bazı oyunlar kişiyi bağımlı hâle getirerek derslerini, sorumluluklarını ve aile ilişkilerini ihmal etmesine sebep olur.

Bu nedenle dijital oyun oynarken şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Dinî ve ahlaki değerlere saygısızlık içeren oyunları oynamak günahtır.
- Kumar amacıyla oyun oynamak haramdır.
- Şiddeti, zorbalığı veya kötü alışkanlıkları teşvik eden oyunlar tercih edilmemelidir.
- Oyun oynama süresi kontrol edilmelidir.
- Oyunlar ibadetleri, dersleri ve diğer sorumlulukları aksatmamalıdır.
- Oyun sırasında kullanılan sohbet ve mesajlaşma bölümlerinde saygılı bir dil kullanılmalı, başkalarının hakları ve mahremiyeti ihlal edilmemelidir.

Sosyal medya ise günümüzde bir eğlence unsuru olarak karşımızda durmaktadır. Doğru kullanıldığında eğlenmeye, bilgi edinmeye, arkadaşlarla iletişim kurmaya ve faydalı paylaşımlar yapmaya yardımcı olabilir. Ancak amaçsız ve ölçüsüz kullanıldığında zaman kaybına, kötü alışkanlıklara ve bazı ahlaki sorunlara yol açmaktadır. İslam dini, insanın hem gerçek hayatta hem de dijital ortamlarda sorumluluk sahibi olmasını ister. Çünkü bir Müslüman yaptığı her davranıştan sorumludur. Bu nedenle sosyal medya kullanılırken bazı hususlara dikkat edilmelidir:

- Dinimizin değerleriyle alay eden veya inançlara saygısızlık içeren paylaşımlar yapılmamalıdır.
- Kumar, içki, müstehcenlik ve benzeri haram davranışları özendiren içerikler üretilmemeli ve takip edilmemelidir.

- Yalan, iftira ve gıybet içeren bilgiler paylaşılmamalıdır. Paylaşılan bilgilerin doğru ve güvenilir olmasına dikkat edilmelidir.
- Başkalarının fotoğrafları veya özel bilgileri izinsiz paylaşılmamalıdır. Bu durum mahremiyetin ihlal edilmesine sebep olur.
- Takipçi, hediye veya para kazanmak adına insanın onur ve haysiyetine zarar verici hâl ve hareketlerden uzak durulmalıdır.
- Sahte hesaplar açarak insanlar kandırılmamalıdır.
- Sosyal medyada geçirilen zaman, ibadetleri, ödevleri ve diğer sorumlulukları aksatacak kadar fazla olmamalıdır.
- Bir Müslüman yalnızca yaptığı davranışlardan değil; paylaştığı, beğendiği ve yayılmasına sebep olduğu içeriklerden de sorumludur.

Vicdanın Aynası:

Kul ve Kamu Hakkı

İslam'da en hassas konulardan biri hak meselesidir. Bir insanın hakkını yemek büyük bir günahtır. Bu günahın affedilmesi için tevbe edilmesi ve hakkı yenen kişinin hakkını helâl etmesi gerekir.

Kul hakkı; bir insanın malına, canına, onuruna, emeğine veya duygularına haksız şekilde zarar vermektir. Kul hakkı sadece hırsızlık vs. değildir. Şunlar da kul hakkıdır:

- Birini aldatmak.
- Yalan söyleyerek zarar vermek.
- Gıybet etmek (arkasından kötü konuşmak).
- Hakaret etmek.
- Kötü lakap takmak.

Biliyor muydun?

2024 yılı için Oxford yılın kelimesini "beyin çürümesi" olarak belirlemiştir. Sence beyin nasıl çürür?

Hayatla Bağ Kur!

Bir gün boyunca sadece dijital oyun oynadığını düşün. Oturduğun koltuktan bile kalkamaz hâle gelirsin, aklın ve bedenin uyuşur. Bu durum sadece ödevlerini ve sorumluluklarını ihmal etmene sebep olmaz. Sağlığına da zarar vermene sebep olur. Oyun oynarken sınırları bilmek önemlidir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın." ***(Hucurât, 49/11)***

- Sınavda kopya çekmek.
- Emanete sahip çıkmamak.
- Gerçek hayatta veya sosyal medyada birini küçük düşürmek.
- Zorbalık yapmak.

İnsanlar bazen arkadaşlarına şaka yapmak ister. Şaka, insanları güldürmek ve ortamı neşelendirmek için yapılabilir. Bu sebeple şaka yaparken birini kırmamak ve incitmemek gerekir. Bir insanı, giyim kuşamı, fiziksel özellikleri veya hataları üzerinden alaya almak doğru değildir. Birine küçük düşürücü lakaplar takmak da kul hakkına girer.

Akran zorbalığı, yaşıtlar arasında bir kişinin diğerine sürekli olarak zarar vermesi veya onu rahatsız etmesidir. Alay etmek, dışlamak, korkutmak, tehdit etmek veya küçük düşürmek akran zorbalığının örnekleridir. Bu zorbalık bazen okulda bazen de sosyal medya veya oyun ortamlarında gerçekleşebilir. Bu durum da kul hakkıdır.

İslam dini güzel söz söylemeyi teşvik eder. İnsanlara karşı kaba, kırıcı veya küfürlü konuşmak kul hakkıdır, doğru değildir. Küfürlü konuşma sadece konuşan kişiye değil, dinleyenlere de zarar verir. Bu tür sözler toplumda saygıyı ve güveni azaltır. Bir Müslüman konuşurken ya güzel söz söylemeli ya da susmalıdır.

Kul hakkının toplumun bütün kesimlerini ilgilendirdiği alan ise kamu hakkıdır. Örneğin;

- Okul sıralarına zarar vermek,
- Parktaki bankları çizmek,
- Çöpleri yere atmak,
- Elektrik ve suyu israf etmek,
- Vergi kaçırmak,
- Trafik kurallarını bilerek çiğnemek kamu hakkıdır.

Bir kamu malına zarar vermek, aslında binlerce insanın hakkına girmektir.

Hak, adaletin temelidir. Hak korunmazsa toplumda güven kalmaz.

"Bir kalem çaldım ne olacak?", "Bir çöp attım ne olur ki?" "Bir kere kopya çektim..." gibi düşünceler insanlara önemsiz görünebilir. Ancak tüm bunlar kamu hakkı olduğundan günahtır.

Bir arkadaşın sana sürekli bir lakap taksa ve bundan rahatsız olduğunu söylemene rağmen devam etse nasıl hissedersin?

Gönül Bağı:

İslam'da Kardeşlik ve Arkadaşlık

İslam dini, insanların birbirleriyle sevgi, saygı ve güven içinde yaşamasını ister. Müslümanlar arasında kurulan bağ, sadece bir arkadaşlık değil, iman kardeşliğidir. Allah (cc) şöyle buyurur: "Müminler ancak kardeştir." (Hucurât, 49/10) Bu ayet, Müslümanların tıpkı kardeşler arasında olduğu gibi birbirine karşı sorumlu olduğunu gösterir.

"Müminler ancak kardeştir."
(Hucurât, 49/10)

İslam'daki kardeşlik, yalnızca kan bağına değil, aynı inanca sahip olmaya dayanır. Aynı Allah'a ve peygambere iman eden insanlar, birbirinin iyiliğini ister. Birbirlerine karşı kötü davranmazlar ve birbirlerini kötülüklere karşı korurlar.

Arkadaş insanı birçok yönden etkiler. Gerçek arkadaş, seni Allah'a yaklaştırandır. İyi arkadaş iyiliğe; kötü arkadaş kötülüğe götürebilir. O yüzden arkadaş seçerken dikkatli davranmak önemlidir. Sana zarar veren, kötü işlere alıştıran insanlardan uzak durmak gerekir.

Arkadaşlığın gerektirdiği bazı davranışlar vardır. Birbirine selam vermek, hastayken ziyaret etmek, ihtiyaç duyduğunda yardım etmek, birbirinin arkasından konuşmamak bunlardan bazılarıdır. Ayrıca İslam dini, uzun süre küs kalmayı hoş görmez. Affetmek, kardeşliği güçlendirir.

Günümüzde arkadaşlık sadece yüz yüze değil, sosyal medyada da kurulmaktadır. Bu ortamda da saygılı ol-

mak, hakaret etmemek, alay etmemek, kişisel bilgileri izinsiz paylaşmamak arkadaşlığın gereğidir.

İslam dini, kadın ve erkek arkadaşlıklarına da bir ölçü getirmiştir. El şakaları, ölçüsüz müstehcen konuşmalar, saygı sınırlarını ve mahremiyeti aşan durumlar yasaklanmıştır. Dinimiz kadın ve erkek arasındaki ilişkilerin saygı içinde olmasını ister. Bu sebeple evlilik dışı duygusal ilişkiler, yani flört ve sevgililik yasaktır. Bu tür ilişkiler insanı yanlış davranışlara götürebilir.

İslam'da kadın ve erkek arasındaki sevgi ve bağlılığın tek doğru yolu evliliktir. Evlilik, iki insanın vakti geldiğinde Allah'ın rızasına uygun şekilde hayatlarını birleştirmesidir. Bu nedenle gençlerin karşı cinsle ilişkilerinde saygılı, ölçülü ve dikkatli davranmaları; arkadaşlıklarını güven, edep ve sorumluluk çerçevesinde sürdürmeleri gerekir.

İyi Bir Arkadaş Nasıl Olmalıdır?

- Doğru sözlü olmalı.
- Güvenilir olmalı.
- Zor zamanlarda yanında olmalı.
- İyiliğe teşvik etmeli.
- Kötülükten uzaklaştırmalı.

Helal ve Temiz:

İslam'da Yiyecekler ve İçecekler

İslam dini, insanın ne yediğine ve ne içtiğine büyük önem verir. Çünkü insanın bedeni aldığı gıdalarla beslenir, kalbi ve ruhu da bundan etkilenir. Bu nedenle Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara helal ve temiz olan şeylerden yemeleri emredilmiştir.

Helal olan yiyecek ve içecekler insan sağlığına ve ahlakına zarar vermez. Haram olanlar ise insanın hem beden hem de ruh sağlığına zarar verir.

Helal gıdalar; sağlığa zararlı olmayan, temiz olan ve dinimizin yasaklamadığı gıdalardır. İnsanlar, Allah'ın yarattığı nimetlerden ölçülü şekilde faydalanabilirler.

Kur'an-ı Kerim'de bazı yiyecek ve içecekler açıkça yasaklanmıştır. Domuz eti, kan, leş (kendiliğinden ölen hayvan), Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvan ve alkol bunlardandır.

İslam dini, insanın sağlığına zarar veren ve sağlıklı düşünmesini engelleyen maddeleri de yasaklamıştır. Çünkü insanın bedeni ve aklı Allah'ın bir emanetidir. Bu nedenle alkol türleri ve uyuşturucu maddeler de yasaktır. Bunların bir kere bile olsa kullanılması ve satılması günahtır. Bu tür maddeler hem bireyin sağlığını bozar hem de ailesine ve topluma zarar verir.

İslam dini, nimetleri kullanırken israfı da yasaklamıştır. Temiz bir yemeği çöpe atmak, ihtiyaçtan fazla almak veya nimetin değerini bilmemek doğru değildir. Peygamber Efendimiz (sas) yemek konusunda da güzel örneklikler göstermiştir. Yemekten önce besmele çekmek, sağ elle ve önünden yemek, yemeği israf etmemek, yemekten sonra Allah'a şükretmek bunlardandır.

ETKİNLİKLER

DOĞRU OLANI BUL

Aşağıdaki cümleleri oku. Doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yaz.

- ☐ Alışverişte malın kusurunu gizlemek dürüstlük sayılır.
- ☐ Helal kazanç, dinimizin yasaklamadığı yollarla elde edilen kazançtır.
- ☐ İslam dinine göre giyim kuşamda temizlik ve ölçü önemlidir.
- ☐ Sosyal medyada yapılan paylaşımlardan kişi sorumlu değildir.
- ☐ Birine küçük düşürücü lakap takmak kul hakkına girer.
- ☐ Akran zorbalığı, İslam ahlakına uygun bir davranıştır.
- ☐ Alkol ve uyuşturucu maddeler İslam'da yasaktır.

BOŞLUĞU DOLDUR

1. İnsan vücudunda örtülmesi gereken yerlere _____ denir.
2. Başkasının malına, onuruna veya emeğine zarar vermeye _____ hakkı denir.
3. Kul hakkının toplumun bütün kesimlerini ilgilendirdiği alana_____ hakkı denir.

ETKİNLİKLER

DOĞRUYU İŞARETLE

1. Aşağıdakilerden hangisi alışverişte dürüst davranışlardan biridir?

A) Malın kusurunu gizlemek.

B) Ölçü ve tartıda hile yapmak.

C) Doğru bilgi vermek.

D) Fahiş fiyat uygulamak.

2. Aşağıdakilerden hangisi kul hakkına örnek değildir?

A) Birine hakaret etmek.

B) Sınavda kopya çekmek.

C) Birine yardım etmek.

D) Birinin emeğini küçümsemek.

3. Aşağıdakilerden hangisi kamu hakkına zarar veren bir davranıştır?

A) Parktaki bankları çizmek.

B) Çevreyi temiz tutmak.

C) Trafik kurallarına uymak.

D) Sıraya riayet etmek.

Bende Kalan

Bu Bölümde Yeni Öğrendiğim Bilgiler

KAYNAKÇA

Akseki, Ahmet Hamdi. İslam Fıtrî, Tabiî ve Umumî Bir Dindir. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul: 2017.

Akyüz, Vecdi – Aslan, İlyas vd. 7/24 İlm-i Hâl. EDAM Yayınları, İstanbul: 2013.

Beyhakî. es-Sünenü'l-Kübrâ. thk. Ebû Abdillah Abdüsselâm. Mektebetü'r-Rüşd, Riyad: 2004.

Buhârî. Sahîh-i Buhârî. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

Candan, Abdurrahman. Muhtasar Şafiî İlmihali. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2020.

Çağrıcı, Mustafa. Ana Hatlarıyla İslam Ahlakı. Ensar Neşriyat, İstanbul: 1985.

Dârimî. Sünen-i Dârimî. Dârü'l-Muğnî, Arabistan: 2000.

Diyanet İşleri Başkanlığı. Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvalar. DİB Yayınları, Ankara: 2025.

Duman, Soner. Gençliğe Yönelik Temel Dinî Bilgiler: İbadet. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2024.

Ebû Dâvûd. Sünen-i Ebû Dâvûd. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

İbn Hanbel. el-Müsned. Beytü'l-Efkâr ed-Devliyye, Ürdün: 2005.

İbn Mâce. Sünen-i İbn Mâce. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

Izutsu, Toshihiko. Kur'ân'da Dinî ve Ahlâkî Kavramlar. İstanbul: 1991.

Keskin, Mehmet. Şafiî Fıkhı. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2024.

Komisyon. Hadislerle İslam. ed. Mehmet Emin Özafşar

vd. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İstanbul: 2020.

Mâlik b. Enes. Muvatta. Vizâretü'l-Evkâf, Kahire: 1994.

Mergînânî, Burhaneddin Ali b. Ebî Bekr, el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübtedi. Matbaatü'l Hayriyye, Kahire: 1908

Müslim. Sahîh-i Müslim. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

Nesâî. Sünen-i Nesâî. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

Sarıçam, İbrahim. Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Serahsi. el-Mebsut. Darü'l-hadis, Kahire: 2019.

Şentürk, Lütfi – Yazıcı, Seyfettin. İslam İlmihali. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara: 2019.

Türkiye Diyanet Vakfı. TDV İslam Ansiklopedisi. İstanbul: 1989.

Tirmizî. Sünen-i Tirmizî. Dârü's-Selâm, Arabistan: 2000.

Karaman, Hayrettin – Çağrıcı, Mustafa – Dönmez, İbrahim Kâfi – Gümüş, Sadrettin.

Kur'ân Yolu Türkçe Meal ve Tefsir. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Kur'ân-ı Kerîm. Diyanet İşleri Başkanlığı Meali.

İnternet Kaynakları

https://kurul.diyanet.gov.tr

https://sozluk.gov.tr